Dvojtýždenník o nových knihách

CENA 10 Sk

KNIŽNÁ REVUE

★ 13. ČÍSLO ★ ★ XVI. ročník ★ ISSN 1210-1982 ★ ISSN 1336-247X ★ ★ 21. JÚN 2006 ★

Súčasťou programu konferencie *Ľudovít Štúr a reč slovenská* bola aj prezentácia akademického vydania diela ***Nauka reči slovenskej.*** Do života ju uviedli básnik Ján Buzássy a riaditeľ Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra Slavomír Ondrejovič. **Foto Peter Procházka**

Z OBSAHU

- Valerij BRIUSOV: Posledné stránky denníka . s. 3
- Radovan BRENKUS: Dohoda s diablom . . . . s. 4
- Mark KURLANSKY: 1968. Rok, ktorý otriasol svetom
  Katarína GILLEROVÁ: Ráno neplačem
  Žena nie je tovar
  Rudo HAUZER: V tme rozoznám Pinocchia
  Marián GRUPAČ: Noblesa . . . . . s. 5
- Finalisti Anasoft litera 2006 . . . . . s. 6
- Peter BILÝ: Posledná siesta milencov . . . . . s. 6
- Rozhovor s českým literárnym vedcom a prekladateľom Miroslavom ZELINSKÝM . . . s. 7
- Edičná činnosť Kabinetu divadla a filmu SAV . s.8
- Veľká kniha o umení . . . . . s. 8
- Najpredávanejšie knihy v Španielsku . . . . . s. 11
- Rozhovor s poetkou a prekladateľkou Janou KANTÁROVOU-BÁLIKOVOU . . . . . s. 12

…poverili ma, aby som pomohol pri vítaní na svet knihy Ľudovíta Štúra Nauka reči slovenskej. Kniha, o ktorej každý počul, ale málokto ju čítal, zohrala významnú úlohu v našich dejinách. Uvedomujeme si, aký výnimočný človek ju písal. Politik, filozof, novinár a básnik zanechal v tomto národe hlbokú stopu. Vedel, že jazyk je pre národ prvoradá vec. V jazykovednej oblasti mal predchodcov, jeho nástup na tomto poli nebol celkom popretím všetkého, čo pred ním bolo. A boli pred ním nie bezvýznamné zjavy. Anton Bernolák je pre mňa významný aj tým, že v jeho slovenčine písal mne blízky a mnou obdivovaný Ján Hollý. Štúrova slovenčina mala širší záber, obsiahla väčšie územie, ňou písali básnici z Liptova, z Gemera i odinakiaľ, a každý na svoj spôsob tvoril jazyk, ktorý sa stával spisovným. Sládkovič, Botto, Janko Kráľ, Samo Chalupka a ďalší poznačili mysle Slovákov na celom Slovensku a prispievali k jeho prebudeniu a jednote. Začiatkom tohto pohybu bol Štúr. Jazykové zjednotenie prinieslo pre slovenskú kultúru novú etapu. Jazyk používame na dobré i na zlé, kazíme ho i napravame, on nás inšpiruje a všetko znáša. Napráva nás. Žije. Pán Štúr, zanechali ste nám dobrý nástroj, záleží na nás ako a na čo ho použijeme.

Štúr sedí nad stolom a strúha brko,
Treba písať tak, ako spieva ľud,
Tak presladko a prehlboko,
Tak za srdce, ako sa spieva z pút.

Z príhovoru Jána Buzássyho 13. 6. 2006

NAJ predávanejšie knihy v máji

Vydavateľstvo Slovenský spisovateľ, a. s., Andreja Plávku 12, 813 67 Bratislava, tel: 02/4437 3965

1. Agatha Christie: Zabudnutá vražda
2. Deborah Crombieová: Teraz môžeš plakať
3. Brat D. Ehrman: Da Vinciho kód. Pravda a fikcia
4. Mary Higgins Clark: Noc mi dáva moc

Slovenské

1. Katarína Gillerová: Ráno neplačem
2. Katarína Gillerová: Láska si nevyberá
3. Katarína Gillerová: Dotkni sa ma, láska

Vydavateľstvo Ikar, a. s., Kukuričná 13, 830 08 Bratislava, tel: 02/4910 4333

1. Paulo Coelho: Ako rieka, ktorá plynie
2. Danielle Steelová: Nemožné
3. Atrhur Golden: Pamäti gejše
4. Henrik Eberle – Mathias Uhl: Kniha Hitler

Slovenské

1. Táňa Keleová-Vasilková: Kvety pre Lauru
2. Petra Nagyová-Džerengová: Za to mi zaplatíš!
3. Edita Sipeky: Leháro

Vydavateľstvo Slovart, spol. s r. o., Bojnická 10, P. O. Box 70, 830 00 Bratislava 3, tel: 02/4920 1800

1. Dan Brown: Da Vinciho kod
2. Dan Brown: Anjeli a démoni
3. Dan Brown: Digitálna pevnosť
4. Dan Brown: Bod klamu

Slovenské

1. Boris Filan: Wewerka
2. Maxim E. Matkin: Mexická vlna
3. Maxim E. Matkin: Láska je chyba v programe

NÁŠ TIP ■ NÁŠ TIP ■ NÁŠ TIP ■ NÁŠ TIP ■ NÁŠ TIP

Peter GLOCKO

KLIATBA ČIERNEHO ANJELA ALEBO DIABLOV TESTAMENT

Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2006

Historickým námetom sa vo svojej próze venuje Peter Glocko už dlhšie: či už ide po stopách J. Verna, H. Ch. Andersena, alebo tvorivo prerozpráva Dobšinského rozprávky. Podnetne pritom pracuje s pramennou literatúrou, pramenným výskumom podriaďuje i fabuláciu – výsledkom sú knihy, kde sa vernosť faktom spája s plnosťou epického slova.

Námet, ktorý Glocko spracoval v tejto knihe, zaujal už pred rokmi spisovateľku Teréziu Vansovú, ktorá vytvorila román ***Kliatba***, za ktorý ju aj zatracovali (L. Nádaši-Jégé), aj zaň dostala štátnu cenu (1927). Oboch autorov celkom iných historických období priťahovala postava maniakálneho zvodcu žien, vraha a násilníka Ľudovíta Feketeho, najmä jeho vzťah ku krásnej, mladej a nevinnej manželke Faninke. Príbehy oboch spisovateľov majú oporné body v svedectvách archívov i v iných písomnostiach, ich rámce sú však iné: pokým Vansovej príbeh je vyrozprávaný na priadkach, teda všetko zlo, tajuplnosť, záhadnosť a hrôza do takého prostredia na slovenskej dedine akosi patrili, Glocko podáva celú históriu ústami mestského fyzikusa Fontaniho, človeka, ktorý má síce triezve povolanie, zato si rád uhne, no na všetky opísané zverstvá by nestačila ani jeho alkoholom potúžená fantázia.

Ľudovít Fekete sa ku svojej v meste neveľmi obľúbenej zvolenskej rodine (matka a dve nevydaté sestry) vracia z „veľkého“ sveta, opradený povesťami o bohatstve i vplyvných známostiach a postavení. Zároveň s ním síce prichádza do mesta aj povesť o neznámom vrahovi mladých žien, ktoré najskôr šteklí (a ukáže sa, že aj on v detstve spolužiačky šteklil a odrezával im vrkoče), to však neprekáža bohatej rodine Veselovskovcov, aby si ho neulovili za ženícha pre svoju krásnu dcéru. Glockova (i Vansovej) Faninka je nevinné, ešte všetko pekné očakávajúce dievča, ktoré prechováva nesmelé city k študentovi Mikulášovi; i ten však hynie rukou vraha. Faninka je celkom v područí svojej autoritatívnej matky, ktorú načisto zaslepia Feketeho veľkopanské spôsoby; vzájomná interakcia medzi veľkomožnou paňou a vrahom je však aj plná (sotva) skrývanej erotiky, pudovosti. Glocko výrazne prehíbil líniu, ktorá sa u cudnej Vansovej len naznačovala, a tak vzťah medzi svokrou a zaťom je plný obscénnych narážok, najčastejšie vyjadrených skôr v gestách ako slovách, zo strany zaťa – svokra je zobrazená ako tieto pozornosti potešene prijímajúca bytosť, ktorá nerozmýšľa o ich pozadí, o zaťovej zverskej podstate; v celom deji však táto postava, hoci ona svojím nahováraním na sňatok spustila celú tragédiu, nevystupuje ako akokoľvek mysliaca bytosť, len ako malomestské zvieratko, ktoré nevystrkuje hlavu zo svojej klietky, možno preto ju vcelku perverzný vzťah so zaťom teší a napĺňa rozličnými nereálnymi snami a predstavami.

Z postáv je azda najzaujímavejšia „Zuzka kriplík“ – beznohé dievča, Faninkina vrstovníčka, ktorá s nebývalým ostrovtipom všetko buď komentuje, alebo na veci poukazuje, vo vhodnom čase vyberá vhodné piesne, ktoré na malom mieste charakterizujú a spresňujú celú tragickú situáciu. „Skazený“

zeman Fekete sa nemení ani v manželstve, aj v ňom si ponecháva staré (zlo)zvyky, nevzdáva sa bujarej spoločnosti a mladomanželka mu prichodí chladná a nudná. Hlavnú osnovu Feketeho vyčíňania v manželstve dopĺňa súd so zvedenou Madlenou Skubíkovou, a ako sa ukazuje, aj tam, a nielen tam, znova poznať Feketeho vinu.

Glocko napísal príbeh zvolenského diabla ako pútavú prózu, pričom historický rámec aj s jeho typickým jazykom text skôr dotvára, dofarbuje. Autor pracuje s jazykom veľmi citlivo, čo ukazuje aj opis scény, keď tehotnú Faninku nájdu zabitú – „mladá žena a budúca matka… mala rozpáraný život…“ (str. 263).

Glockovu knihu by si mohli pre seba nájsť jednak milovníci oddychových žánrov (tak pociťovala literárna kritika aj Vansovej román), aj každý, koho zaujíma dobrá historická próza.

Viera Prokešová

zrkadlíme

„V zbierkach martinskej národnej knižnice je uložených približne 350 tisíc kníh v slovenčine, čo predstavuje asi 122 miliónov strán, ktoré treba previesť do elektronickej podoby. Na ich digitalizáciu by chcela knižnica zakúpiť štyri špeciálne digitalizačné roboty, ktoré pracujú rýchlosťou 200-3000 naskenovaných strán za hodinu. Štyri takéto roboty by zvládli zdigitalizovanie všetkých slovenských kníh za šesť rokov. ... Celé texty kníh, ktoré už nie sú chránené autorskými právami, by mali byť po dokončení digitalizácie dostupné aj voľne na internete prostredníctvom portálu Memoria Slovaca (memoria.sk).“

Sme, 7. 6. 2006

Kde bolo

- **Mestská knižnica v Brezovej pod Bradlom** – beseda s Danušou DRAGULOVOU-FAKTOROVOU – 31. mája
- **Galéria Andreja Smoláka v Bratislave** – prezentácia knihy žilinskej poetky Kataríny Mikolášovej ***Frčka Huláková z Vyšných Krkahájov*** – 1. júna
- **Dom Horskej služby Jasná** – prezentácia knihy Ladislava MILANA ***Lavíny v horstvách Slovenska*** – 2. júna
- **Klub 22 na Vavilovovej 22 v Bratislave** – *autorská beseda spojená s autogramiádou so spisovateľkou* Karin LÁSZLOVOU – *6. júna*
- **Regionálne osvetové stredisko v Žiline (Makovického dom, Bottova ul.)** – literárny večer vydavateľstva Artis Omnis, Regionálneho osvetového strediska v Žiline a MY – Žilinských novín, spojený s vyhodnoteném čitateľskej súťaže *Kompas v mori literatúry* – 9. júna
- **Kníhkupectvo Svet knihy, Obchodná 4, Bratislava** – prezentácia knižnej novinky Vincent MÁČOVSKÝ – Ina MIKOLAIOVÁ: ***Myšlienky z hladiny alfa*** – 13. júna
- **Kníhkupectvo Artforum v Žiline** – beseda ku knihe historika Marka KURLANSKÉHO ***1968 – Rok, ktorý otriasol svetom*** s moderátorkou Zuzanou BELKOVOU a jej hosťami Kornelom FÖLDVÁRIM a Ivanom POPOVIČOM – 14. júna
- **Mestská knižnica, Klariská 16, Bratislava** – prezentácia kníh: Milan RÚFUS ***Dielo VII*** a Viera PROKEŠOVÁ ***Ihla*** – 14. júna
- **Zichyho palác v Bratislave** – básnické svety Tomasa TRANSTRÖMERA a Milana RÚFUSA, program za prítomnosti švédskeho aj slovenského básnika – 16. júna

Kde bude

- **Zichyho palác v Bratislave** – odovzdávanie literárnych cien AOSS – 21. júna o 16.00
- **Kníhkupectvo Ex libris v Stredoeurópskom dome fotografie na Prepoštskej 4 v Bratislave** – literárny večer o Vladovi BEDNÁROVI a jeho humore a satire – 21. júna o 18.00
- **Pezinok** – vystúpenie Total brutal live literárnej skupiny Živý dôkaz v rámci festivalu Cibulák. Účinkujú: Karol D. Horváth, Laco Kerata, Vlado Janček, Silvester Lavrík a KK Bagala – 23. júna o 20.00
- **Hotel Magnólia v Piešťanoch** – stretnutie s autorkou Petrou NAGYOVOU-DŽERENGOVOU a jej románovou tvorbou pre ženy – 29. júna o 17.00
- **Galéria Mikuláša Galandu Turčianske Teplice** – výstava knižného dizajnéra a grafika Roberta BROŽA a výberu ocenených Krásnych kníh Československa a Slovenska za roky 1971–2005 – do 9. augusta

Kto dostane knižku?

Deltora. Krajina netvorov a kúzel posielame Mariánovi BEBJAKOVI do Levíc, ***Čo mám vedieť o sexe*** Jánovi BRUŇOVI do Michaloviec, ***S nohami na stole*** Martine KASANOVIČOVEJ do Humenného.

V piatok 2.júna v parku na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave slávnostne odhalili sochu slávneho dánskeho rozprávkara Hansa Christiana Andersena. Jej autorom je Tibor Bartfay.

Pätnásť rokov a celý mesiac s knihami zo Slovartu

Vydavateľstvo SLOVART oslávilo 1. júna 2006 svoju 15-ročnú existenciu. Ako inak, aj tentoraz si „slovartáci“ pripomínajú svoje výročie v spoločnosti verných čitateľov. Na celý jún pre svojich priaznivcov nielen v Bratislave, ale aj v Nitre, Trnave, Zvolene, Banskej Bystrici, Považskej Bystrici, Žiline a v Košiciach pripravili bohatý program.

V týždni od 12. júna do 16. júna sa čitatelia mohli stretnúť v kníhkupectvách Artforum v Bratislave, Trnave, Banskej Bystrici, Žiline a Košiciach s Borisom FILANOM a besedovať o jeho novej knihe ***Wewerka***, s hosťami moderátorky Zuzky BELKOVEJ – Miroslavom MARCELLIM, Kornelom FŐLDVÁRIM, Ivanom POPOVIČOM sa zišli nad knihou ***1968 – Rok, ktorý otriasol svetom***. Hovorili o zlomovom roku vo svetových aj slovenských dejinách. Tí, ktorí sa chceli dozvedieť viac o architektonických pamiatkach vo svojom meste a okolí, určite si nenechali ujsť príležitosť stretnúť sa so zostavovateľkou publikácie ***Architektúra na Slovensku*** Henrietou MORAVČÍKOVOU. Český karikaturista Jiří SLÍVA obchádzal kníhkupectvá s monografiou ***In vino slíva***.

V Poľskom inštitúte v Bratislave za prítomnosti jeho riaditeľa Zbigniewa Macheja a riaditeľa Vydavateľstva Slovart slávnostne prezentovali (6. júna) román Witolda Gombrowicza ***Kozmos***. O tajomných zákutiach tohto textu a o prvom stretnutí s ním hovoril jeho prekladateľ Tomáš HORVÁTH.

V predajniach Hypernova v Bratislave, Nitre, Považskej Bystrici, vo Zvolene a v Košiciach mohli získať obdivovatelia Borisa FILANA autogram do jeho novej knihy ***Wewerka***.

Pri príležitosti otvorenia výstavy fotografa Filipa Kuliseva sa na Západnej terase Bratislavského hradu uskutočnila v utorok 20. júna prezentácia jeho novej knihy fotografií ***Úžasná planéta***.

–báb–

Let na internete

Na adrese www.aoss.sk/let si môžete prečítať najnovšie číslo časopisu LET – mesačníka literárnych pohľadov na tvorbu mladých začínajúcich autorov.

V májovom čísle vám ponúkame nahliadnutie na tvorbu Jána Stachu i dosahy jeho poézie do súčasnosti – prostredníctvom úvodníka a literárnovedného príspevku. Popri tradičnej pôvodnej tvorbe ponúkame tiež pohľad na ocenené práce Poetickej Ľubovne. Medzi recenziami určite zaujmú tie na zaujímavé tituly z produkcie vydavateľstva LCA: Vražda ako spoločenská udalosť, ale tiež hlbší ponor do próz Václava Pankovčína.

-r-

Prechádzka po Starom Meste

Keď sa vydavateľ Albert Marenčin rozhodoval, či vydať knihu historika Tivadara Ortvaya (1843 – 1916) ***Pozsony város, utcái és terei – Ulice a námestia Bratislavy*** z roku 1905, mnohí ho od projektu odhovárali. Napokon urobil kompromis, knihu vydáva po častiach, ktoré zodpovedajú vtedajšiemu mestskému členeniu. Ortvayov text dopĺňa dobovými fotografiami a pohľadnicami Bratislavy a na prekvapenie samého vydavateľa tieto knihy patria medzi najvyhľadávanejšie. Čitatelia sa tak môžu z pôvodných Ortvayových ***Ulíc a námestí Bratislavy***, ktoré mapovali vtedajších päť mestských častí (Altstadt, Ferdinadstadt, Franz Josefstadt, Theresienstadt a Neustadt) zoznámiť v slovenskom preklade, v peknej grafickej úprave s ***Mestom Františka Jozefa, Ferdinandovým Mestom, Podhradím*** a najnovšie aj so ***Starým Mestom***. Práve túto časť venovanú Starému Mestu, v ktorej Ortvay opisuje okrem histórie domov a palácov aj ulice a námestia, slávnostne prezentovali v Mestskom múzeu v Bratislave (8. júna). Knihu uviedol historik Štefan HOLČÍK. Vďaka svojej zvedavosti, ale aj večným vedeckým spochybneniam prišiel na viacero zaujímavých faktov z Ortvayovho života. Prechádzka Starým Mestom vedie Michalskou ulicou k Rybárskej bráne a odtiaľ popri bývalých hradbách okolo Dómu Sv. Martina, kostolov a kostolíkov, palácov a pamätníkov a ukončí sa na Hlavnom a Primaciálnom námestí.

–báb–

Letná čítáreň opäť otvorená

Staromestská knižnica v spolupráci s Mestskou časťou Bratislava – Staré Mesto otvára v tomto roku letnú čítáreň po prvýkrát pod korunami stromov v Medickej záhrade. V čase od 12. júna do 14. septembra 2006 v pracovných dňoch od 10.00 do 18.00 bude obyvateľom a návštevníkom Bratislavy zdarma k dispozícii takmer 60 titulov slovenských denníkov, najčítanejších slovenských časopisov, českých denníkov a časopisov, ktoré knižnici darovalo České centrum v Bratislave a zahraničnej tlače. Novinkou v tohtoročnej ponuke sú časopisy pre deti. Nebudú chýbať mapy, kultúrni sprievodcovia Bratislavou v slovenskom jazyku, ale aj v nemčine, angličtine a francúzštine.

Na spestrenie letnej pohody pripravuje Staromestská knižnica v spolupráci s Českým centrom v priestoroch letnej čítárne v Medickej záhrade 25. júla 2006 o 16.00 letné čítanie poviedky Lenky Procházkovej pod názvom „Slepice v klubu. Pivní povídka“. Príďte aj vy, ste srdečne vítaní!

O vodách, ktoré liečia

„Slovensko so svojimi 2500 liečivými prameňmi je veľmocou v oblasti minerálnych žriedel a slovenské kúpeľníctvo má už vyše sedemstoročnú tradíciu.“ Týmito slovami uviedol prof. Ladislav Molitoris, DrSc. v Mirbachovom paláci v Bratislave najnovšiu knihu vydavateľstva MEDIA SVATAVA ***Liečivé vody a kúpele na Slovensku***. Kolektív odborníkov z oblasti kúpeľníctva v nej predstavuje 16 najznámejších slovenských kúpeľov, z ktorých väčšina má bohatú tradíciu a ich história sa spája s mnohými slávnymi osobnosťami, ktoré sa v nich liečili. Spomeňme aspoň pobyty ruského cára Alexandra I., cisára Jozefa II. a jeho manželky Alžbety v Bardejove či pobyty F. Lehára, A. Muchu a S. Lagerlöfovej v Piešťanoch. Slovenské kúpele a kúpeľníctvo tak nielen liečili (a stále liečia), ale výrazne prispeli k poznávaniu Slovenska a jeho kultúrneho bohatstva – najmä v architektúre liečebných domov charakteristickým naším vkusom a citom pre citlivé zakomponovanie objektov do krajiny. Kniha podľa úvodného slova prof. Melitorisa *„ponúka pohľad na kultúru, ktorá vyrástla pri prameňoch vôd vyvierajúcich z hlbín zeme“*. Dopĺňajú ju pôsobivé farebné fotografie s aj anglickými a nemeckými sprievodnými textami. Za vydavateľský bonus možno považovať CD s „kúpeľnými“ melódiami P. I. Čajkovského a J. Straussa.

Knihu ***Liečivé vody a kúpele na Slovensku*** symbolicky – liečivou vodou z kúpeľov Číž (už pred vyše sto rokmi získala uznanie na svetovej výstave v Bruseli) pokrstil prezident republiky Ivan Gašparovič.

Anton Baláž

Z prelomu storočí, z rozhrania žánrov

Nedávne životné jubileum literárneho vedca profesora Milana JURČA bolo pre Štátnu vedeckú knižnicu – Literárne a hudobné múzeum v Banskej Bystrici príležitosťou na stretnutie sa s ním v rámci cyklu Osobnosti. Hoci je rodákom z Východnej (6. 4. 1931), takmer polstoročie je jeho domovom práve k mestu pod Urpínom.

Profesor Jurčo je držiteľom Ceny rektora UMB za rok 1997, Veľkej zlatej medaily UMB (1999), Ceny Trojruža za invenčný prieskum literatúry pre deti a mládež (2000). Na životnej ceste ho však nesprevádzali iba úspechy a uznania…

Samozrejmou súčasťou jeho práce ako pedagóga i redaktora bola publicistika a literárna či divadelná kritika, často uverejňoval svoje príspevky v Mladej tvorbe, Kultúrnom živote, spolupracoval so Stredoslovenským vydavateľstvom. Jubilantova editorská činnosť v tomto období vyústila do zostavenia dvoch pozoruhodných zborníkov stredoslovenských autorov ***Silueta***, čulé osobné kontakty často využíval aj vo vysielaní banskobystrického rozhlasu.

Rok 1968 a angažovanosť v ilegálnom Slobodnom slovenskom vysielači však spôsobili v jeho živote a kariére radikálny obrat a až do roku 1990 pracoval mimo sféry svojho záujmu v technických organizáciách. Po rehabilitácii sa mohol vrátiť na Katedru slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici, roku 1991 bol vymenovaný za profesora.

Predmetom jeho vedeckého záujmu popri literatúre pre deti a mládež vždy bola literatúra faktu, jej teoretickému rozpracovaniu sa venuje podnes. Publikoval nielen v odborných časopisoch, ale vydal aj knižné tituly – ***Dielo Ľuda Zúbka*** (1985), ***Návrat prozaičky Jaroslavy Blažkovej*** (1992), ***Dotyky a prieniky*** (1997), ***Paradoxný svet literatúry faktu*** *(2000).*

Súčasťou slávnostného stretnutia s jubilantom bola aj prezentácia jeho najnovšej publikácie ***Z prelomu storočí, z rozhrania žánrov***, ktorú vydalo Vydavateľstvo Matice slovenskej v Martine. Správca MS Miroslav Bielik ocenil výrazný prínos jubilujúceho Milana Jurča do literárnej vedy a literárneho diania na Slovensku.

Jana Borguľová

Štatút literárnej súťaže o pôvodnú poviedku pre deti

2. ročník

Vydavateľstvo Perfekt v spolupráci s detským časopisom Fifík, mesačníkom Quark, detským charitatívnym Združením Korytnačky s podporou Protidrogového fondu vypisujú 2. ročník súťaže o pôvodnú poviedku určenú deťom. Súťaž je neanonymná, určená autorom nad 18 rokov, ktorí môžu súťaž oboslať pôvodnými, dosiaľ nepublikovanými poviedkami do 20. 7. 2006. Jeden autor môže do súťaže prihlásiť maximálne dve poviedky v rozsahu 8 rukopisných strán (30 riadkov po 60 úderov). Práce posielajte na adresu: **Vydavateľstvo Perfekt, a. s., Karpatská 7, 811 05 Bratislava** v dvoch exemplároch a na diskete v programe Word. Súťaž je neanonymná. K poviedkam priložte meno a kontaktné údaje autora, číslo účtu, prípadne mejlovú adresu. Vyhlasovateľ súťaže príspevky autorom nevracia.

Výsledky oznámi vyhlasovateľ na webových stránkach www.perfekt.sk, www.fifik.sk a v periodikách Fifík a Quark. Ocenené a vybrané práce vyjdu knižne do konca roku 2006 a budú honorované podľa honorárového sadzobníka vydavateľstva Perfekt.

Hodnotenie poviedok a výber víťaznej poviedky realizuje 5 čitateľských kolektívov detí, ktoré udeľujú Hlavnú cenu – Cenu dieťaťa. Víťazná poviedka bude honorovaná sumou 9.000,- Sk. Viac informácií a tematické okruhy nájdete na www.licentrum.sk alebo priamo u Magdalény Gocníkovej na adrese: mgocnikova@perfekt.sk

Buďme poriadni a príjemní

V utorok 30. mája predstavila Magda VÁŠÁRYOVÁ v bratislavskom kníhkupectve Artforum svoju novú knihu ***Buďme poriadni***. Vyšla vo vydavateľstve Kalligram a podobne ako jej predošlá kniha ***Diskrétní průvodce ... co možná nevíte o společenském chování*** je „návodom ako byť príjemný sám pre seba a pre druhých“. Prezentovanú knihu písala autorka špeciálne pre Slovákov, a dá sa preto na ňu dívať aj ako na súbor skečov o slovenskej spoločnosti. Autorka ju vidí ako „spoločnosť priateľsko-malomestského typu“, alebo ako „honest brokers“, tak vraj označili Slovákov v zahraničí.

Magda Vášáryová krátko predstavila knihu, prečítala niekoľko svojich obľúbených pasáží a odpovedala na otázky z publika. Vyjadrila svoj vzťah k rodnej Banskej Štiavnici, ktorej venovala aj svoju prvú knihu ***Krátke listy jednému mestu***. Vznik vtipných úvah o spoločenskom správaní dala do súvisu s niekdajším prednášaním etikety pre diplomatov, na základe ktorého ju neskôr oslovila redaktorka Mladej fronty, aby napísala knihu. V Artfore nedávno prezentoval knihu aj Vášáryovej manžel Milan Lasica, v jeho prípade išlo však o vtipnú knihu spomienok spísanú spolu s Jánom Štrasserom. Magda Vášáryová sa však na napísanie spomienkovej knihy nechystá, lebo podľa jej vlastných slov *„ešte niet na čo spomínať“*. Táto úspešná a charizmatická žena zanechala v prítomných dlhý pocit utešenej zdvorilosti, ktorá raz pre zmenu nestojí na slovenskej pôde v kúte.

Ďalšie prezentácie sa konali 26. mája v bratislavskom Auparku, 5. júna v Artfore v Banskej Bystrici a 9. júna v Artfore v Žiline.

Eva Batiková

Výhercovia knižných balíčkov

Z čitateľov, ktorí hlasovali v ankete Kniha roka, sme vyžrebovali týchto 10 výhercov: Michal JAKABOVIČ z Bratislavy, Mária HOZOVÁ z Malaciek, Ján VANKO z Bratislavy, Alena HLUŠEKOVÁ z Nitry, Ľudovít DULAI z Krompách, Jarmila ZELENKOVÁ z Dubnice nad Váhom, Anna POLANSKÁ zo Soli, Irena MANDUCHOVÁ z Jacoviec, Katarína HRONKINOVÁ z Popradu a Vlasta KIŠOVÁ z Michaloviec. Posielame im balíčky kníh. Bratislavských výhercov prosíme, aby si po výhru prišli do redakcie.

NEVYUŽITÉ MYŠLIENKY

Veď politika musí kohosi obviniť: sama seba? – nie je sprostá!

Emil a Ľuboš Svetoňovci: … a predsa uhorský kráľ žije, VSSS 2006

BIBLIOGLOSÁR

Noel Streatfeild: Baletné črievičky
Senica, Arkus 2006
Preklad Tomáš Mečíř

Na konci dlhej Cromwellskej cesty v Londýne mal prastrýko Matthew, zvaný Pram, bohatú zbierku skamenelín, o ktoré sa starali počas jeho dlhých ciest príbuzné. K tejto jeho zbierke pribudli postupne aj tri maličké dievčatká Paulína, Petra a Posy, ktoré za rôznych okolností Pram vo svete zachránil pred sirotincami. Dievčatká rástli, Pram bol neustále na cestách a peniaze, určené na ich živobytie a výchovu, sa míňali. Šetrenie prinášalo mizivé výsledky, ale upevňovalo vzťahy medzi sestrami, ktoré si sľúbili, že budú slávne: jedna sa chcela stať herečkou, druhú lákali autá a motory, tretiu priťahoval tanec. Ich odvaha, vytrvalosť a pracovitosť dokázala premeniť detské sny na skutočnosť. Pôvabná knižka pre deti očarúva od svojho prvého vydania roku 1936 ďalšie generácie čitateľov.

Ann Maxwell: Hodvábna cesta
Bratislava, Remedium 2005
Preklad Martin Lamač

Vedecká pracovníčka Dani Warrenová, ktorá sa zaoberá reštaurovaním a ochranou historických tkanín, počas svojho pobytu v tibetskej Lhase sa rozhodne kúpiť kus starodávneho modrého hodvábu od priekupníka Fenga. Pri tomto obchode však Fenga zabili a Dani zachránil neznámy odvážny Američan. Ukázalo sa, že vzácny hodváb je stratenou relikviou z chrámu Azúrových mníchov, o ktorú bojujú čínski, japonskí a ruskí zberatelia aj pracovník súkromnej americkej bezpečnostnej agentúry Risk Limited. Dramaticky rozvíjajúci sa príbeh z exotického prostredia, zločineckej siete a umeleckého sveta s milostnou zápletkou je príjemným oddychovým čítaním.

Alfred Hitchcock:
Strašidlá najstrašnejšie
Bratislava, Slovenský spisovateľ 2006
Preklad kolektív

Výber devätnástich napínavých a strašidelných poviedok predstavuje rozmanitú zbierku neľútostných sadistov, čudákov, prízrakov, bláznov, netvorov v ľudskej, zvieracej či inej podobe. Neraz ich nenápadný vonkajší vzhľad zbavuje čitateľa bezprostredného podozrenia. Preto je prekvapenie oveľa väčšie, keď uvidí, akú spúšť a zlo zanechávajú, ak majú voľné ruky a pole pôsobnosti.

-lč-

Ako povzdych

Valerij Briusov: Posledné stránky denníka
Bratislava, Ikar 2005
Preložil Ivan Izakovič

Výborný prekladateľ Ivan Izakovič zostáva Valerijovi Briusovi verný. Po dvoch starších prekladoch jeho rozsiahlejších diel (*Oltár bohyne víťazstva* – 1971, *Ohnivý anjel* – 1984, obe vydal Tatran) vyšiel v Ikare Izakovičov preklad kratších Briusových próz – výber – pod názvom *Posledné stránky denníka*. Valerij Jakovlevič Briusov, moskovský rodák (1873 – 1924), básnik a prozaik, býval súdobou kritikou označovaný za nekorunovaného kráľa ruského symbolizmu a za najvýznamnejšieho predstaviteľa ruskej moderny. Výber, ktorý sa práve objavil na kníhkupeckých pultoch, nie je zostavený chronologicky, ale vytvára tri cykly viažuce sa na minulé, súčasné i budúce deje.

Cyklus *O dávnej minulosti* obsahuje tri prózy: *Pod starým mostom, Reia Silvia, Eluli, syn Eluliho*. Prvý príbeh mal otvárať prvú Briusovovu prozaickú knihu, ktorá však nikdy nevyšla, Briusov debutoval až neskôr. Aj keď podtitul poviedky *Novella simplici No. 1* je symptomatický (*Prostá poviedka č. 1*) a jej obsah o nezmieriteľnosti svetov chudoby a bohatstva je spracovaný primerane prosto, nevyumelkovane, svojou rozprávkovitosťou pripomína Andersena s jeho *Dievčatkom so zápalkami*. Nič v zlom, ale téma i spracovanie náramne pripomínajú gymnaziálne inšpirácie mnohých ďalších autorov. Podobne by sa dalo hovoriť aj o „elulijskej" poviedke, ktorá nesie podtitul *(O dávnom Feničanovi*). Povedali by sme, nič objavné, téma je však obratne spracovaná a aj starostlivý výber jazykových prostriedkov prezrádza zreteľný talent. V trochu dlhšej próze *Reia Silvia*, ktorá skoro zákonite tiež vlastní podtitul (*Novela zo života v 6. storočí),* príbeh sa končí tiež až limonádovo tragicky, aj keď s ohľadom na dej zákonite a jednoznačne. Príbeh zo starovekého Ríma prezrádza však oveľa viac než ostatné dve historické prózy, to, že Briusov sa dokázal kvalifikovane ponoriť do dávneho času a zobraziť svet minulosti súdobými výrazovými prostriedkami.

O možnej budúcnosti je cyklus stručný, iba s dvomi prózami: *Republika Južného kríža* a *Vzbura strojov*. Veľa napovedajú už aj ich podtituly *Článok v mimoriadnom vydaní Severoeurópskeho večerníka* a *Z kroník x-tého storočia*. Z hľadiska technického je pre dnešného čitateľa V. Briusov vo svojich utopických prózach úsmevný, oveľa dôležitejšie sú ale myšlienky, ktoré zobrazil vo svojich predstavách o budúcnosti. V nijakom prípade to neboli príjemné predstavy, predvídal katastrofy. Podstatná pritom nie je zložka zavinenia – ľudská alebo mechanická, lebo v konečnom dôsledku človek vždy preceňuje svoje možnosti, ale zložka kronikárska ako varovanie. Hoci autor sám naivne veril v obrodzujúci účinok Októbrovej revolúcie, z jeho sci-fi próz zaznieva aj varovanie pred diktatúrou a tyraniou, nech má akúkoľvek nálepku. Človek by sa mal spoliehať predovšetkým na vlastný sedliacky rozum, stroje mu síce môžu spríjemniť život, ale hrozí nebezpečenstvo závislosti od nich. Taktiež diktát zisku je vždy zlým radcom.

Pre pochopenie Briusova je potrebné prečítať si najmä najrozsiahlejší z cyklov, ktorý nesie názov *O smutnej prítomnosti*. Zahŕňa sedem próz, pričom viaceré z nich možno označiť prívlastkom korunovačné: k Briusovovi ako kráľovi ruskej moderny patria ako jeho insígnie. *B-mol (Zo života bezvýznamného človeka)*, *V zrkadle (Z psychiatrovho archívu)* i *Prebudenie (Zápisky psychopata)* sú poviedky, ktoré sú malými majsterštykmi, ponormi do duše ľudí, ktorí zápasia sami so sebou, okolie im je cudzie a vytvárajú si vlastný fantazmagorický svet. Svet, kde je poriadok podľa ich predstáv, kde veci ožívajú, kde si možno byť sám sebe nebezpečným nepriateľom v podobe dvojníka v zrkadle, kde sen splýva so skutočnosťou. Téma malého ruského človeka alebo aj psychologická novela nezostali teda Briusovom nepovšimnuté, až do svojej smrti ostal vášnivým hľadačom a skúmateľom noviniek.

Próza *Pätnásť rokov* citlivo zobrazuje vzťah dvoch ľudí, muža a ženy, neopätovanej, ale trpezlivej lásky. Príbeh tajenej vášne so všetkými jej peripetiami sa málokomu vo svetovej literatúre podarilo opísať natoľko výstižne, ako práve V. Briusovi. Napašmaný čitateľ ani v nasledujúcej, rozsahom najdlhšej próze nasucho neobíde. V *Posledných stránkach denníka* bude piť plnými dúškami z horkého kalicha. Opäť, ako viackrát v celom výbere, autor na seba prevzal podobu ženy. Denníkové zápisky však vypovedajú o žene chladnej, vypočítavej, ľahtikárskej. Koľko podobných ľudí, a nielen žien, behá aj dnes po uliciach miest a obcí! Koľkí z nich, podobne ako krásna Nathalie, kráčajú bezohľadne vpred, zanechávajúc za sebou mŕtvoly alebo aspoň zničené trosky bývalých osobností! V príbežteku *Za seba, či za inú?* Piotr Basmanov hľadá v žene, ktorú náhodou stretol, bývalú lásku, kedysi ju ľahkomyseľne odkopol a teraz prosí o odpustenie. Kým inému autorovi by sa možno ani nechcelo rozohrávať situáciu, Briusov z nej dokáže vydolovať dramatickú poviedku. Rovnako ťažko nájsť Briusovovi podobného čítajúc jeho *Mozarta (Lyrický príbeh)*. Nadaný umelec, ktorého ubíja prostredie, je zobrazený realisticky, jeho rozorvaná duša sa zmieta medzi bohémstvom, tvorivou radosťou a pocitmi zodpovednosti. Škoda, že Briusovovi nevyšiel jeho zámer vrátiť sa k tejto téme románom zo súčasnosti, zachoval sa nám z neho iba titul *Sklený stĺp*.

Krátke prózy Valerija Briusova prezentované v najnovšom edičnom počine vydavateľstva Ikar (mimochodom, veľa chýb v texte je z rodu vynechaných písmen, čo by malo byť najľahšie odstrániteľné) nie sú formálne ťažké, ale spracovaním kruto a nostalgicky smutné. Ako povzdych. Dalo by sa povedať, že autor je nimi predstavený vo svojich všakovakých výbojoch, pokusoch, ba i vo vývoji. Čitateľ tak lepšie pochopí autora i jeho výnimočné prózy.

Michal Schuster

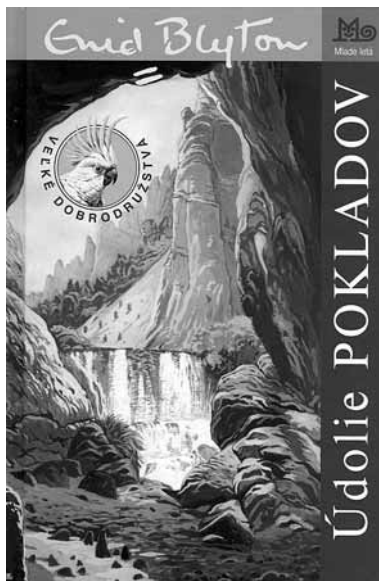

Mladým čitateľom pripravili SPN – Mladé letá na voľné chvíle ***Údolie pokladov***, tretí príbeh zo série *Veľké dobrodružstvá.* Prázdniny sú pred dverami a treba mať niečo do ruky aj v prípade, žeby tie skutočné dobrodružstvá prekazilo zlé počasie. Pošlite kupón **SPN – ML** zo strany 11 do 4. júla a možno svoje deti práve v takýchto chvíľach prekvapíte týmto *veľkým dobrodružstvom* o neznámom kraji a veľkom poklade.

Rádio DEVÍN Slovenský Rozhlas 2

Blíži sa leto, obdobie prázdnin a dovoleniek, a všetka práca po hektickom období pozvoľna utícha. Horúčavy a únava nedovolia naplno pracovať – tempo životného kolotoča sa teda spomaľuje.

Nezastaví sa však naše vysielanie – v pravidelných reláciách sa vám budeme prihovárať aj naďalej. Každé dva týždne **v sobotu od 22.15 do 23.00 si na Rádiu Slovensko** môžete vypočuť magazín **Vo víre sveta, v prúde času**, naplnený zaujímavosťami z vedy, umenia, cestovania a ďalších oblastí. Najbližšie to bude **24. júna.**

Na Rádiu Devín vás každý **štvrtok od 7.30 do 9.00 v Rannom a od 15.00 do 16.00 v Popoludňajšom ladení** z košického štúdia informujeme o dianí v kultúre (nielen) východoslovenského regiónu – ani toto leto nebude výnimkou. V reláciách sa vždy môžete aspoň sprostredkovane cez mikrofón stretnúť s umelcami nielen z oblasti literatúry, výtvarného umenia či hudby, a dozvedieť sa o najnovších výstavách a ďalších počinoch – najbližšie **22. júna** s Hanou Rodovou a **29. júna** s Ivanou Jachymovou.

Takisto pravidelne každé dva týždne, vo **štvrtok o 17.00**, máte možnosť vypočuť si **Magazín pre mladých Čas M**, v ktorom sa rozprávame s mladými umelcami, študentmi, divadelníkmi a najrôznejšími zaujímavými ľuďmi – magazín je určený nielen pre stredo- či vysokoškolákov, ale pre všetkých mladých duchom. Najbližší **Čas M počúvajte 29. júna na Rádiu Devín**.

Samozrejme sa nedá nespomenúť, že v žiadnej z našich relácií okrem milého slova nechýba ani dobrá hudba…

V posledný júnový deň, **v piatok**, vám ponúkneme skutočne literárnu lahôdku, ktorá sa bude týkať autora jednej z najoceňovanejších kníh, opisujúcej absurditu vojenskej mašinérie cez osudy vojaka Švejka. **Jaroslav Hašek**, známy autor azda najznámejšej postavičky českej literatúry, strávil pri svojich mládeneckých potulkách istý čas aj na Slovensku. O tejto etape jeho života, z ktorej sa zachovala Haškova čulá korešpondencia, denníkové záznamy, ako aj jeho literárne texty, sa všeobecne málo vie. V cykle **Čítanie z pripravovaných kníh** sme pre vás preto pripravili úryvky z knihy Igora Válka s názvom **Haškovi v pätách**. Túto reláciu, v ktorej sa spája naša história s Haškovou biografiou, si môžete vypočuť **30. júna od 19.30 na Rádiu Devín**.

Príjemné počúvanie našich relácií a veľa pekných letných zážitkov – s rozhlasom či bez neho – vám želá celá Redakcia umeleckých programov z košického štúdia Slovenského rozhlasu.

KNIHA ROKA 2006

Stav k 15. júnu

KNIHA ROKA

	Počet hlasov
1. P. Guterman – J. Colohnatt: Vražda ako spoločenská udalosť – K. K. Bagala (LCA Publishers group)	12
2. T. Keleová-Vasilková: Kvety pre Lauru – Ikar	8
3. D. Dragulová-Faktorová: Maxík a kamaráti – Daxe	7
4. M. Monošová: Anglické prebúdzania – Petrus	5
5. A. Veteranyi: Polica posledných vydýchnutí – Aspekt	4

DEBUT ROKA

1. K. Kállay: Potulky životom – Ikar	7
2. Knižka pre radosť – SPN – Mladé letá	4

VYDAVATEĽSTVO ROKA

1. Aspekt	7
1. Ikar	7
1. K. K. Bagala (LCA Publishers group)	7
2. Vydavateľstvo Slovart	5
3. Slovenský spisovateľ	4

ANKETOVÝ LÍSTOK 2006

1. Na KNIHU ROKA navrhujem:

.....
(autor, názov, vydavateľstvo)

2. Za DEBUT ROKA navrhujem:

.....
(autor, názov, vydavateľstvo)

3. Za VYDAVATEĽSTVO ROKA navrhujem:

.....

Meno a adresa odosielateľa: .....

.....

.....
(podpis)

Svoje hlasy do ankety Kniha roka 2006 posielajte len na anketových lístkoch, NIE NA XEROXOVÝCH KÓPIÁCH. Platné sú anketové lístky obsahujúce aspoň jednu odpoveď na jednu anketovú otázku, ktoré majú čitateľnú adresu odosielateľa s PSČ a vlastnoručným podpisom. Hlasy posielajte len knihám, **ktoré vyšli v roku 2006**.
UZÁVIERKA ANKETY je 28. februára 2007.

Objednávam si dvojtýždenník *KNIŽNÁ REVUE*

na rok 2006 od čísla .....

Cena jedného čísla je 10 Sk, dvojčísla 20 Sk. Predplatné 260 Sk.

.....
Meno, priezvisko (organizácia)

.....
Ulica **Miesto** **PSČ**

Vyplnený objednávkový lístok pošlite na adresu: **Knižná revue, Námestie SNP 12, 812 24 Bratislava, e-mail: krevue@litcentrum.sk**

Radovan Brenkus: Dohoda s diablom

Radovan Brenkus sa narodil 30. 1. 1974 v Bardejove. Na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ absolvoval štúdium matematiky a fyziky. V Košiciach pôsobí ako pedagóg. Literárnu tvorbu prezentuje v Slovenskom rozhlase, publikuje sa časopisecky. Dosiaľ vydal básnické zbierky ***Pochod mŕtvych*** (1997), ***Rekviem v prachu*** (2002) a ***Romanca s bludičkou*** (2005).

Mám chuť vraždiť, nech sa niečo deje, zmlátiť niekoho alebo rozdrviť skaly. Vrie to vo mne. A pritom cítim aj únavu, ktorá mi pritlačila viečka celučkým vesmírom. Mám chuť si tu niekde ľahnúť a už sa neprebrať, natrvalo zostať v sladkom opojení bezvedomia a nič nevnímať, žiadnu bolesť. Preto nenávidím a zároveň milujem spánok. Akoby som sa ocitol v zástupe ľudí, čo čakajú na hromadné ukrižovanie. Na jednej strane plný protestu proti zverstvu, a na druhej otupený, zmierený s osudom ako myš pri pozorovaní hada. Hoci som namol, podarilo sa mi otvoriť bránku, ktorej zaškrípanie v pántoch sa zapichlo do spoteného vzduchu, a dostať až k hrobu s nápisom:

Mária Lujza von Truman
4. 3. 1675 – 10. 4. 1695
Spi sladko!

Pri pohľade na portrét dvadsaťročnej krásky mi spadlo srdce na mramor, vnútornosti sa poprehadzovali, črevá zauzlili a hrdlo akoby mi škrtili vlastné trasúce sa dlane. „Prečo, Bože, vysvetli mi prečo!“ zakvílil som do tmy. Nevraživá tma ako z očí zaviazaných pred popravou. Prenikla cezo mňa, až som sa stal jej vnútrom. Netopiere sa hompáľali dolu hlavami pod rímsou kaplnky. Bol to taký zúfalý výkrik, že sa zaknísali okolité stromy. Nie, ešte som sa nedostal z toho, že milovaná manželka podľahla čiernemu kašľu.

Kolenami som pritlačil hrob a opretý oň lakťami začal som odhrabávať hlinu. „Mária, vráť sa! Prečo si odo mňa odišla?!“ Sýte svetlo ošľahlo tmavý priestor a vysoko zadunel hrom. Rozhojdal netopiere, ktoré sa k sebe pritisli, a potkany zaliezli do dier na hlavnej cestičke. Tá obsypaná kamienkami viedla naprieč cintorínom. Zemina mi oddeľovala nechty od prstov, no vnímal som len pálivé svrbenie. „Bože, kde je spravodlivosť?! Prečo si mi ju vzal?! Mal si si zobrať radšej mňa!“ Už som nevládal odhrabávať blato. A tak som sa unavený váľal od jedného mramorového okraja hrobu, kde sa nachádzala nedopitá fľaša, k druhému. Zhodil som ju, ani neviem ako. „Ach, Bože, Bože! Prečo!“ Myseľ bezútešne lamentovala za všetky zatratené duše a za Máriu. Spadol som na črepiny, rozrezali mi ruky až na kosť. Lopotne som sa postavil a obviazal si ich provizórne vreckovkami. A veru, mal som čo robiť, aby som nabral správny smer.

Keď príde smrť, bude vyzerať ako ja. Príde s nekonečnou temnou ničotou, kde nebudem vnímať ani teba, Mária. To je to, čo ma najviac trápi. Že naveky zabudnem na teba, ako si už na mňa nespomínaš ty. Viem, netrápilo ma to pred mojím počatím, nebude ma ani po mojom zániku, lebo jednoducho nebudem. Napriek tomu ma to hrozne hnevá. A preklínam všetko, aj toho, koho sme si stvorili. Najväčší strach mám práve z nestrachu, keď mi bude všetko ľahostajné. Prečo? Pretože o tom viem. Zožiera ma, že si potom nebudem pamätať nič, čo sme spolu prežili, ani teplo náruče a záhadne rozkošný úsmev, ani pritúlenie hlavy do lona, keď si mi na chvíľu bola matkou. Že už nikdy nepocítim tvoj dotyk pri vôni tvojho tela. A s čím sa viem zmieriť najmenej? Že potom ma to nebude ani len sužovať.

Neznášam spánok pre stratu spomienok. Milujem ho, lebo ma odľahčí od hrozných zážitkov, a znova nenávidím, pretože sa mi uľaví od všetkých spomienok, pretože ma desí ako smrť.

Opustil som vchod cintorína.

V diaľke na chodníku sa matne zjavila postava. Približovala sa a ja som neodhadol, či ide o muža alebo ženu. Oči mi voľakedy zasiahla vlčia tma. Keď postava podišla bližšie, zbadal som elegantného muža s cylindrom ebenovej farby a dlhým tuhočiernym plášťom zopnutým pod krkom. Fúzy si na krajoch jemne vytáčal a pásik chlpov sa ťahal od spodnej pery po bradu. Dlhé, na koncoch kučeravé vlasy mal zopnuté. Okrem ofiny, ktorá v dvoch pramienkoch hladila mäsité líca. Tvár s výrazom skúseného mušketiera.

„Zdravím vás, Teodor,“ oslovil ma. Vyvalil som oči. Ako uhádol moje meno? Hneď som sa upokojil, lebo aj keď mnohí sú pre mňa neznámi, vedel som, že ma väčšina v tomto lesnatom kraji pozná. „Viem, čo sa vám stalo. Cítim s vami, úprimnú sústrasť.“ Bodaj by nie, pomyslel som si, veď o tom vie hocikto v meste. Máločo sa tu ututle.

„Nič neviete. Vôbec nechápete, ako mi je. Prišiel som o všetko.“

„To si myslíte vy. Viem sa vžiť do vašej situácie. Chápem nevýslovnú bolesť a chcel by som vám pomôcť.“ Jeho úsilie utešiť bezmocnú tieseň ma v kútiku duše potešila a dodala mi viac dôvery, hoci som ho stále pokladal za miestneho tuláka. Hádam okradol nejakého šľachtica, aby mohol zapôsobiť vzhľadom.

„Vari ste nespadli z neba, aby ste mi pomohli?“

„Odtiaľ dozaista nie, ale voľakedy som prežil to isté čo vy.“

Ak tento muž bol v rovnakom rozpoložení, asi ho zbytočne podozrievam z niečoho nekalého. Poskytol mi ešte viac odvahy, aby som ho bral ako seberovného. Pravdepodobne sme chudáci na nerozoznanie, stretlo nás nešťastie s podobou dvojčiat. Takíto ľudia sa skôr pochopia.

Spomenul som si na Máriu. Predstavoval som si, ako tam dole pokojne spí, uzavretá úzkym priestorom rakvy bez svetla, kde nie je miesto na šialené milovanie, ba ani na môj dych a jej výkrik. Ach, Mária, moja stratená Mária. Hladkal som jemnulinkú tvár, bozkával pery, hebučké malé prsia, každý mäkulinký záhyb pokožky. Vzdychali sme. Srdce mi tĺklo v nej a jej zrýchlene búšilo v mojej hlave. Tma. Nič, čoho som sa dotýkal, mi nepatrí, zobrali si to cudzie ruky ohavnej tmy. A tie ju jakživ nepoláskajú, neuchlácholia jej boľavé roztrpčenie ako ja! Tma, tma, tma. Prekliata čerň v rakve, z ktorej vyliezajú červy. Ó, aké kruté! Až keď človek skúsi vyhrabať z hrobu svoj verný obraz, pochopí, čo je márnosť. Pred takou bezmocnosťou uteká aj zubatá, keď má seba na jazyku. Chlapík akoby spozoroval predstavy, preto som nebadane pokračoval v rozhovore.

„Myslím, že vám rozumiem, ale viete rovnako ako ja, že nám dvom sa nedá pomôcť.“

„Chcem povedať,“ zaváhal, „že som k vám prišiel iba preto, aby som vám pomohol.“ Pozrel som naňho a smial sa cez slzy.

„Vari ste diabol? Privediete mi Máriu späť medzi živých?“

„Na tom nezáleží, no môžem vám sľúbiť, že sa stretnete a budete spolu.“ Smiech sa nedal udržať. Sadol som si do kaluže. Bol som premočený do nitky, a bolo mi to naskrze jedno.

„Čo za to chcete? V týchto časoch nikto pre nikoho neurobí nič zadarmo.“

„Vidím, že ste múdry. Stačí, ak sľúbite, že počas piatich rokov nepomôžete nikomu, kto to bude potrebovať.“ Chlap nadvihol cylinder a nad horizontom sa prosebne zablyslo.

„Myslel som si, že ako diabol zariadite, aby mi v tomto období bolo splnené akékoľvek želanie, a že si napokon zoberiete dušu, ktorú by som vám teraz upísal.“

„Niekoľko duší je viac ako jedna.“

„Takže zmluvu podpísať krvou netreba?“ Premočené skrvavené uzlíky na vreckovkách som silnejšie a silnejšie stískal v dlaniach.

„Netreba,“ oprel o mňa mŕtvolný zrak.

„Škoda. Očakával som, že áno,“ uškrnul som sa. „To by bol život. Aspoň by som žil naplno. Ako kráľ, hoci nakoniec by som dopadol strašne.“ Dialóg som nebral vážne, tento druh humoru sa mi zapáčil. Iste mám do činenia s opilcom, čo sa nudil cestou z hostinca domov, aj keď sa to na prvý pohľad nezdalo.

„Čo sa stane, ak sľub nedodržím?“

„Potom sa ja ocitnem na vašom mieste a vy na mojom. Naše pozície sa vymenia a prídete aj o svoju Máriu.“

„Prečo by nie, súhlasím.“ Beztak som o ňu prišiel.

Vybral som sa do najbližšieho hostinca. V bujarej atmosfére krčmy som zabudol na dotyčného, ktorého šikovnosť rýchlo sa vypariť mi nedala pokoj. Konečne som sa ohrial, osušil. Krčmár ma obskakoval do rána. Neskôr ma pristavený koč, keďže som koňa kdesi stratil, odpratal do rozľahlého zámockého sídla, kde sa o mňa postaralo služobníctvo.

A potom… Potom nastali udalosti s nečakaným spádom. Tri roky ubehli ako voda padajúca zo skál, veštili ticho pred katastrofálnou búrkou. Začalo sa to dňom, keď…

Lesné rohy sa rozliehali lúkou, kone rozrušene postávali a psy brechali. Po poľovníckej ceremónii, ktorú so starodávnymi tradíciami udržiavame, rozdelili sme sa do štyroch skupín. Naša, kde bol okrem mňa otec, brat, strýko a traja priatelia, dlho sa náhlila za raneným jeleňom. Apo ho nie veľmi šťastne trafil. Až psy nás k nemu priviedli. Otec rozlomil vetvičku. Jednu vložil mŕtvemu jeleňovi do pysku, druhú si po priložení na ranu dal za klobúk. Vystrelil do vzduchu a krovie vyfúklo vyplašeného diviaka. Darmo sme doň pálili, otca nabral na kly.

Lov sa skončil predčasne. Bez hostiny. Na zámok doľahol všeobecný smútok a rozstrieľaného diviaka sme hodili psom. Po otcovom pohrebe sa vytratili aj posledné radosti. Iste som nebol na vine. Hoci by som ho neviemako chcel zachrániť, nestihol by som namieriť a vystreliť, skôr než otca zasiahli vyčnievajúce zuby. V tom okamihu zvládnuť okolnosti nebolo v ľudských silách.

Po niekoľkých mesiacoch som popíjal v hostinci Pod lampášom. Muzikanti vyhrávali, spievali sa staré vojenské piesne, pochabo sa krepčilo, štrngalo krčahmi, až sa rozbíjali.

„Poď ku mne, holubička,“ obchytil jeden zo žoldnierov krčmárku.

„Prestaňte! Nechajte ma!“ vytrhla sa mu.

„Ty nám odvrávaš?! Chlapi! Na stôl s ňou a podržte ju!“

Ženu položili na stôl. Štyria ju zdrapili za ruky a nohy tak pevne, že sa nemohla pohnúť. Žoldnier, ktorý vyprovokoval galibu, si stiahol nohavice, nadvihol károvanú sukňu a prisal sa ako chobotnica k obeti. Krčmár udrel medeným krígľom jedného z nich po hlave, druhý žoldnier ho sklonil rýchlym švihom do brucha a zásahom päste do tyla ho uspal. Hostinec stíchol. Ďalší žoldnieri sa na krčmárovej žene striedali, štyria jednostaj držali chuderku ako v okovách. Nebolo počuť ani komára, čo dosiaľ otravoval. Iba posledné volanie o pomoc úbohej plavovlásky.

Strach prikoval všetkých k dreveným stoličkám s vysokými operadlami. Zmohli sa výhradne na prizeranie vytreštenými očami. Nikto pre záchranu nešťastníčky neurobil nič. Prečo by som mal práve ja? Mohol som zavolať nočnú hliadku alebo svojich vojakov. Isto by si nič nevšimli, keby som vybehol von. Sám by som ich totiž nezvládol a ostatní, ako som ich poznal, by zutekali bez pohnutia prsta. Nestalo sa tak. Pridal som sa spontánne k divákom. Reku, veď sa ma patália netýka. To potvrdilo aj šepkanie vnútra – … nikomu, kto to bude potrebovať.

Medzi nás ktosi zavítal. Zistil, čo sa deje, a zaútočil na násilníkov bez rozmýšľania. Strhla sa bitka. Dvaja okrem krčmára ležali s rozbitými hlavami. Mladý chlap, ktorému pri zápasníckych pohyboch nebolo vidieť do tváre, značne odolával, napokon ho jeden žoldnier objal zozadu tak mocne, že sotva využil ruky a nohy, a druhý, keď mu narovnal doriadenú hlavu potiahnutím za vlasy, ho podrezal ako prasa. Kým som sa stačil spamätať, všetci, čo vládali chodiť po alkoholickom opare, zdúchli ako víchrica. Podišiel som k mŕtvemu, zatiaľ čo znásilnená krčmárka kľačiaca nad manželom sa medzi troskami hostinca modlila k Bohu. Musel som pokľaknúť aj ja, skloniť hlavu do dlaní a hlasno zaplakať: „Preboha, prečo?! Prečo som nepomohol?! Prečo ho zabili?!“ Objímal som totiž brata. Nešťastnou náhodou vstúpil na nesprávne miesto v nesprávnom čase.

Správa od sestry, že žoldnierov pochytali, mučili a popravili, ma nepotešila. Prenasledovala ma myšlienka odpornej viny. Čoraz hojnejšie som myslel na tajomného chlapíka, či dohodu bral vážne alebo nie.

Mohol som zachrániť nielen brata, ale bezpochyby aj otca. Keby som poskytol pomoc, nič by sa nestalo! Takto prídem bezdôvodne a daromne o celú rodinu. A to pre tvrdohlavosť! Žeby toto chcel, keď uštipačne vravel, že niekoľko duší je viac ako jedna? Čosi hmatateľné pre život nemáme právo obetovať pre to, čo je stratené. Mária sa aj tak nevráti. Kašlem na všetko, čo sa prihodilo. Na vine bola opitosť, podviedla ma fantázia. Aké smiešne jej bolo veriť. Upadla vo mne do zabudnutia? Pravdaže, už dávno…

Je možné, že si namýšľam. Tieto myšlienky ma síce upokojili, no svedomie mi prehrýzlo mozog. Uľavilo sa mi, až keď som si roztrieskal hlavu o stenu komnaty, kde som sedel a umáral sa zádumčivým pohľadom na obrazy.

Mária sa mi často zjavovala v snoch. Sedela na mramorovom okraji hrobu, kde ju pochovali, vstúpila do nej melanchólia celunkého sveta. Neplakala, a po skľavenej tvári sa jej rinuli slzy. Lozili po nej pavúky a hladila ozrutánskeho vlka, ktorému svietili oči a vycerené zubiská. Vlk obišiel hrob a vnoril sa do útrob hmly. Zo zeme, kam dopadali slzy, rástli tŕnisté kry s ružami. Obvíjali Máriu, zostala v ich zajatí. Vysušili sa a chrastiace kríky rozhrnuli hady, raždie zrovnali s prsťou. Mária bez jediného pavúka ronila kvapky krvi. V spleti hadov prikročil k nej onen chlapík, ochotne mu podala ruku a odchádzali, otočení chrbtom ku mne. V tej chvíli som sa zobúdzal preľaknutý. Nie, nezoberie mi Máriu. Mŕtvu istotne nie. A keby som sa aj ocitol na jeho mieste, na rodnom zámku je určite bohatší ako ja. Chcel by sa on vymeniť so mnou? Nech sa páči. Svoje postavenie popri chátrajúcom majetku však neželám ani najposlednejšiemu bedárovi.

V jedno slnečné popoludnie som v duchu rátal kroky. Posúvali ma do centra mesta, kde sa nachádzal zamrežovaný priestor. Od zvedavosti som sa zamiešal do davu pľuvajúceho na úbožiaka v klietke hanby. Čupelo tam zafúľané dievča oblečené v handrách. Pripomínalo mi Máriu. Ba čo viac, keby som nevedel, že je mŕtva, bol by som presvedčený, že ide o ňu. Rozhodol som sa, že dievča vyslobodím.

„Čo spáchala?“ vyzvedal som od zbrojnoša.

„Je to cudzoložnica. Zhrešila,“ strážil ju prísnym zrakom.

„Nepustili by ste ju?“

„Nemôžem, doplatil by som na to. Rozkaz je rozkaz a ten neporuším.“

„Neverím vám,“ vytiahol som mešec a strčil mu ho do ruky, „naisto sa niečo dá urobiť.“

Zbrojnoš okolkoval, poťažkával peniaze. A predsa sa dal presvedčiť. „No dobre,“ riekol, „jej čas by o chvíľu aj tak vypršal.“ Otvoril klietku a dievča, čo z nej vychádzalo, mi pohľadom poďakovalo. Ako uštvané zviera sa rozbehlo od pokrikujúcej masy k trhovisku, stratilo sa za bazilikou.

Po týždni som sa vydal na cintorín, rozpomienka na Máriu opäť rezala vnútornosti. Slnko sa skotúľalo za kopce a súmrak rozhodil po oblohe kúsok ovčej vlny. Pri hrobe som sa pristavil s pocitmi, aké má jahňa pred porážkou. Nečakane ma premkla hrôza, pocity jahňaťa umocnilo zdesenie. Očami som zavadil o epitaf. Netušil som, odkiaľ sa vzal.

Mária Lujza von Truman
4. 3. 1675 – 10. 4. 1695
Teodor Amadeus von Truman
7. 2. 1669 – 17. 5. 1700
Odpočívajte v pokoji

„Ako môžem byť mŕtvy, keď som živý?“ vyčítal som z vyrytého nápisu. Uvedomil som si, že som zomrel práve dnes, keď ubehlo päť rokov od stretnutia, ktoré som považoval výlučne za sen. Zrak mi od strachu priľnul na náhrobnom kameni. Bol na ňom môj portrét… S tvárou muža, ktorého som kedysi spoznal.

Luna pripomínala jednu z mincí zaplatených za dievča, zletela z obzoru a zapálila krík. A ja som vedel, že predpoveď je dokonaná. Pochopil som, že sa už odtiaľto nevrátim, lebo ako nemŕtvy som pod hrozbou vlastnej samoty odsúdený na večné blúdenie cestami sveta, kým na rázcestiach prekliateho ľudského rodu nevyzbieram všetko, na čo sa zabudlo, alebo nenájdem rovnako strateného blázna s mojou podobou.

Možno to je smrť, ktorá vyzerá ako ja.

Úryvky z poviedky, ktorá vyjde v zbierke ***Návraty pekla*** vo Vydavateľstve Spolku slovenských spisovateľov.

Citujeme...

„Všetci chlapi v tejto krajine chlastajú, klamú a kradnú. Zbláznia sa z toho, utečú, alebo sa zosypú a zomrú. Na celom sídlisku nebola jediná rodina, ktorá by nebola v problémoch. Niektorí mali auto, alebo išli niekam na dovolenku. Ale na prvý pohľad bolo jasné, že muž a žena žijú proti sebe. Všetci, čo sa zobrali, boli pred prúserom, v prúsere alebo po ňom. Stokrát som videla, ako niektorí začali spolu chodiť v partii, potom ju on nabúchal, zobrali sa, narodilo sa im decko. Pokrstili ho, a ako keby im zadrbalo. Z nej sa stala členka klubu matiek, zoslepačela. Moja mama ani nie. Ale z väčšiny báb sa stali úplné puče.“

Boris Filan: Wewerka
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2006

Svedectvo o fascinujúcej energii doby

Mark Kurlansky:
1968. Rok, ktorý otriasol svetom
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2006

Šesťdesiate roky minulého storočia a zvlášť magický medzník 1968 neustále lákajú bádateľov svojou fascinujúcou tvorivou energiou, ktorá sa v tom čase uvoľnila a ktorá dosiahla stav očistnej katarzie, aby vzápätí narazila na múr násilia a represie. Americký historik Mark Kurlansky už v minulosti dokázal, že vie písať bestsellery, no na rozdiel od autorov typu Paula Johnsona sa nenaháňa za povrchným stvárnením populárnych tém, ale zameriava sa skôr na šokujúce podrobnosti kombinované s vedeckou erudíciou a presnosťou. Ak k tomu pridáme príťažlivý jazyk a štýl, dostaneme jedinečnú publikáciu, ktorá sa číta jedným dychom.

Kurlansky zachytáva jednotný duch univerzálneho protestu, ktorý sa zdvihol v roku 1968 prakticky na všetkých kontinentoch a prináša viaceré zaujímavé odhalenia aj o vtedajších udalostiach v Československu. Svoju tému nesleduje s prvoplánovým zaujatím politického kronikára, ale všíma si, že rok 1968 podmienili štyri historické činitele: hnutie za občianske práva (ktoré sa v tom čase javilo ako nové a originálne), špecifická generácia (ktorá sa cítila natoľko odlišná a odcudzená, že odmietla autoritu v akejkoľvek podobe), vojna vo Vietname (ktorú nenávidel celý svet, takže poslúžila ako dôvod vzbury aj všetkým rebelom) a napokon skutočnosť, že toto všetko sa udialo v okamihu, keď televízia už nebola novinkou, no ešte stále jej bolo cudzie dnešné cielené, zhustené a promptne servírované spravodajstvo. Mark Kurlansky analyzuje všetky spomínané faktory a ich úlohu v jedinečnom okamihu ľudských dejín, ktorý zrodil nový spôsob života i myslenia.

Autor sa sám hlási ku generácii roku 1968 a priznáva, že je v istom zmysle predpojatý, lebo na vtedajších protestoch sa aktívne zúčastňoval. Do istej miery je jeho kniha aj osobným svedectvom, ako vzrušujúco prežívala vtedajšia mládež všetky dobové udalosti a zmeny. Napriek tomuto zaujatiu a práve preto je Kurlansky veľmi presvedčivý, keďže líči všetky detaily, zvláštnosti a príťažlivé momenty rôznych stránok života, ktoré vtedajšiu generáciu zasiahli. Zrodilo sa tak pravdepodobne najpresvedčivejšie dielo o roku, ktorý doslova a do písmena otriasol svetom.

Eduard Chmelár

Na noži

Rudo Hauzer: V tme rozoznám Pinocchia

Bratislava, Q 111 2006

Autor vstúpil do vôd poézie pred troma rokmi útlou zbierkou ***Iba matematika?*** Aj keď sa ako správny debutant občas naozaj básnicky topil, predsa bolo, ak už, lepšie vstúpiť do vôd poézie ako do… Veru sympatický bol základný konflikt tohto psychológa a psychoterapeuta medzi exaktnosťou a spontaneitou, vedou a citmi, dosolený vtipom a ironiou. V svojej druhej útlej zbierke pokračuje svojou cestou, no viac sa zvnútornil, zvážnel, *sparadočtel*. Vedie nebezpečné i lákavé a niekedy aj nezrozumiteľné paralely medzi intelektuálmi, knihami, mýtmi, umením a tematizovaným vzťahom so svojou partnerkou. Básne sú však viac o slovách ako o významoch, poslušne sledujú iba jedinú líniu: aby sa autor vyrozprával; tak sa potešuje, zlostí, posťažuje si, a to v svojej intelektom pozlátenej poetickej samoobsluhe. Rudo Hauzer si v nej nahádzal do košíka jedno cez druhé, ale my mu doprajeme. To je všetko – osobitne asi zaujme vôbec prvé použitie slova ovulácia v slovenskej básni, keby bolo zľahka prepojené s tým **Pinocchiom v tme**, možno by to bolo aj plodné básnenie, ale to musí **rozoznať** sám autor…

-rm-

Zobudené spomienky

Katarína Gillerová: Ráno neplačem
Bratislava, Slovenský spisovateľ 2006

Katarína Gillerová po knihách ***Láska si nevyberá*** a ***Dotkni sa ma, láska*** vydala román, v ktorého názve síce tento raz láska nie je, ale o láske predsa len je.

Hlavnú dejovú líniu tvorí životný príbeh výtvarníčky Martiny. Žije v petržalskom paneláku s desaťročnou dcérou a konečne sa vyrovnala s nečakaným odchodom manžela spred piatich rokov. Vtedy zostala sama, bez peňazí. So svojou rodinou sa rozhnevala, brata s otcom obviňovala zo smrti matky a mladšieho brata, svokra ju odvrhla, lebo podľa nej bola Martina príčinou úteku jej syna do Švédska. To, že tam zdúchol s milenkou nejako nepostrehla. Pozvanie na svadbu do rodných Bielovíc, kde nebola niekoľko rokov, ju vyrušilo z pokoja a vynieslo na povrch dlho potláčané spomienky.

Román sa tak odvíja v dvoch časových rovinách a na dvoch miestach. Postupné odhaľovanie minulosti a prelínanie času autorka zručne využíva na vytváranie napätia a postupné odďaľovanie odhalenia tajomstva – ako to bolo s jej svadbou a životnou láskou, ako zomrela Martinina mama a jej brat…

Gillerová vystavala komplikovanú sieť vzťahov, kde síce v zložitom prepletenci všetko do všetkého zapadá, ale je to dosť ťažko uveriteľné. Vedľajšie príbehy by pokojne mohli byť samostatnými románmi. Menej je niekedy viac. Viaceré postavy potom vyznievajú plocho. Najvydarenejšími sú práve tie, ktoré majú v deji malý priestor, ale autorke sa ich vynikajúco podarilo stvárniť vďaka prepracovaným situáciám (Martinina mama a svokra, tajomný Krivák). Škoda, že Kriváka „pokazila“ tým, že ho nechala mlčať o zločine zo strachu pred komunistickým papalášom. Politika z ľúbostného príbehu vytŕča ako vykonštruovaná…

Gillerová v svojom debute príjemne prekvapila inteligentným humorom, škoda, že ním teraz šetrí. Epizóda s prvou návštevou Fedora, či zmena imidžu zdanlivo podvádzanej Martininej priateľky Ireny ukázala, že vie dej odľahčiť vyčarením úsmevu či smiechu čitateľa. Takisto ju treba pochváliť za tému opatery mentálne postihnutého dieťaťa a starej mamy s Alzheimerovou chorobou. Situácie, s ktorými sa rodina (predovšetkým Martinina mama) roky denne stretávala, zobrazuje vecne, nezľahčuje ani neglorifikuje.

Kniha ***Ráno neplačem*** určite nesklamala veľký okruh čitateliek, ktoré si autorka získala predošlými knižkami, o čom svedčí aj komerčný úspech; v románe nájdu lásku, obavy, sklamanie, zradu, priateľstvo, úspech aj satisfakciu.

Antonia Bednáriková

Byť ženou – byť tovarom?

Žena nie je tovar
(Komodifikácia žien v našej kultúre)
Editorky: Jana Cviková,
Jana Juráňová, Ľubica Kobová
Bratislava, Aspekt 2005

Fakt, že v spoločnosti dochádza k premene ľudskej bytosti na tovar, výrečne vypovedá o charaktere takéhoto typu spoločnosti. Je paradoxné, že komodifikácia človeka prebiehala napríklad nielen v otrokárskych – zjavne sociálne nespravodlivých systémoch, ale že jestvuje aj v moderných spoločnostiach, ktoré sa hlásia k demokratickým zásadám. Ďalším paradoxom je, že táto komodifikácia neohrozuje ľudské bytosti rovnako vzhľadom na ich rodovú príslušnosť, ale týka sa oveľa viac žien ako mužov. Premena ženy na objekt kúpy a predaja patrí k historicky takmer konštantným fenoménom – a žiaľ, pretrváva aj dnes, keď sú ešte stále prítomné mnohé prvky patriarchátu (posilnené nástupom „divokého kapitalizmu“ s jeho tendenciou k jednostrannej ekonomizácii života).

Na tento jav upriamuje systematickú pozornosť feministická teória usilujúca o odstránenie hierarchizácie a diskriminácie založenej na rodovej príslušnosti a o spravodlivosť medzi rodmi (ako o dôležitú dimenziu sociálnej spravodlivosti). Pritom sa fenomén narastajúcej komodifikácie zjavne netematizuje v spoločenských vedách a ani vo verejnom diskurze. O to viac treba privítať edičný počin záujmového združenia žien Aspekt, ktoré vydalo publikáciu z príspevkov domácich aj zahraničných autoriek zameranú na rôzne stránky a súvislosti „tovarizácie“ žien. Editorky svojou koncepciou prepojili teoretické aspekty s politickými a tieto navyše „nasvietili“ ukážkami prozaických prác v širšom zmysle venovaných rodovej nespravodlivosti. Knižka obsahuje aj metodické návody, či skôr nápady, ako možno pracovať s danou témou vo výchovno-vzdelávacom procese zameranom na rodové scitlivovanie.

Publikácia rozkrýva široké spektrum aspektov komodifikácie žien, všíma si najmä fenomén prostitúcie, a to z ekonomického, politického, sociologického, psychologického hľadiska. Jana Cviková v úvodnej štúdii s príznačným názvom *Predané nevesty* kladie závažné otázky o príčinách a dôsledkoch prostitúcie, či v širšom význame o príčinách a spôsoboch toho, že sa ženy stávajú tovarom. Kriticky reflektuje nielen rozšírený predpoklad, že *„prostitúcia je dôsledkom prirodzeného mužského pohlavného pudu“*, ale aj skutočnosť, že sa málo uvažuje o súvislostiach *„medzi predajom tela do otroctva a predajom tela na účely sexuálnych služieb“*. Okrem viditeľných foriem komodifikácie ženy sa v publikácii sústreďuje pozornosť aj na jej menej zjavné formy, k akým patrí predovšetkým „obchodovanie“ so ženským telom v reklamách. Z ďalších štúdií uvediem aspoň niektoré: Carole Patemanová: *Čo je zlé na prostitúcii?*; Viera Bačová: *Ako sa vytvára ženskosť. Spojenie moci a sebadefinovania*; Irena Malec: *Žena verejná, žena súkromná. Ženské postavy v poézii slovenského romantizmu*; Andrea Dworkinová: *Ekonomika pohlaví: hrozná pravda*; Ľubica Kobová: *On chce. Ona musí? Prostitúcia a obchod so ženami ako miesta stretávania patriarchátu s kapitálom*; Andrea Šalingová: *„Šikovní“ obchodníci a „naivné“ ženy. Téma obchodovania s ľuďmi v slovenských médiách*; Henrieta Kollárová: *Obchodovanie s ľuďmi. Právna úprava v Slovenskej republike*; Martina Jurásková: *Stratégie úniku z chudoby? Obchod so ženami z rómskych komunít na Slovensku*.

Za dôležité pokladám, že publikácia naznačuje aj možnosti, ako spochybňovať zdanlivo „prirodzené“ predstavy o mužskej a ženskej role, ktoré si osvojujeme v procese socializácie a naznačuje aj možnosti, ako preventívne pôsobiť (na základe znalostí práv) proti komodifikácii ženy a ako do pedagogického procesu vnášať prvky rodového scitlivovania. Po knižke ***Ružový a modrý svet*** analyzujúcej príčiny a mechanizmy utvárania rodových stereotypov, ako aj dôsledky ich pôsobenia, dostávajú čitateľky a čitatelia ďalšiu pozoruhodnú publikáciu, ktorá sa usiluje o nápravu spoločenskej situácie týkajúcej sa (ne)rovnakého postavenia žien a mužov.

Etela Farkašová

Na dne vznešeného bahna

Marián Grupač: Noblesa
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2005

Básnická zbierka pozostáva z dvoch častí – *Rozkvitnutá krv* a *Farebné vraždy*. Jej lyrika má vážny surrealistický podtón s viacnásobným využívaním paradoxov. Väčšina básní analyzuje vzťah zmäteného, nikdy nespokojného, no hĺbavého muža k podivným ženám. Grupač udržiava zvláštnu formu napätia – na viacerých miestach pointuje text tak, že sa báseň nekončí. Obraz sa ďalej posúva k vyššej forme myšlienkového výrazu.

Kým druhá časť zbierky sa vyznačuje akousi kombináciou farebne náladového expresionizmu a v menšej miere hravého konkretizmu, prvá je zmesou rôznych variácií krvi. Autor si uvedomuje, že keď pučia príbehy, rozkvitá z nich ako zo semien krv. Azda preto *„sú všetky príšernosti skvostné“*. Veď čo iné ostáva človeku, ak sa preje svetabôľu? Môže ho premknúť len neopísateľná únava. Grupač tak vie o zvrátenom potešení z bolesti i o elegantnom odolávaní voči nej. Napriek tomu šalie z toho, čo môže prísť, strach sa mu stáva jedinou istotou. Výlučne takto sa zrkadlí on sám a výstižne zobrazuje zmietanie nášho vnútra, chaos života, prejavy pokoja i bolestného tranzu.

Ide o nápadité verše s množstvom novotvarov. Grupačova poézia sa vyslovuje o vznešenom bahne, na dne ktorého mlčí *„kráľ s poslednou korunou / v deravom vrecku“*. Spojenie kráľa a žobráka v prípade jednej z jeho básní predstavuje jednu z najlepších charakteristík básnika, aká v slovenskej poézii vyšla. Treba zdôrazniť, že v zbierke sa okrem silných myšlienkových obrazov vyskytujú aj slabiny, štylisticky síce vycibrené, no zaostávajúce za smerodajným básnickým obsahom. Tieto miesta pripomínajú jazykové cvičenia, akoby sa zabúdalo, že poézia nie je o vybrúsenom spájaní slov, že na samotných slovách až tak nezáleží. Grupač urobil mierny krok vpred, aby vlastnú tvorbu posunul inam, do iných zaujímavejších sfér, no stále sa nachádza v zajatí opakujúcej sa poetiky z predošlých kníh.

Radovan Brenkus

Finalisti Anasoft litera 2006

Odborná porota literárnej ceny **Anasoft litera 2005**, ktorú tvoria Vladimír **Barborík** – historik a literárny kritik, Jozef **Bžoch** – literárny kritik, Peter **Darovec** – literárny vedec, Jan Antonín **Pitínský** – dramatik, divadelný režisér, básnik a prozaik a Miroslava **Vallová** – prekladateľka, vybrala 8. júna 2006 finalistov literárnej ceny **Anasoft litera** za rok 2005.

Vyhlásenie druhého kola a víťaza literárnej ceny **Anasoft litera**, ktorý získa 200 tisíc Sk, bude 9. novembra 2006.

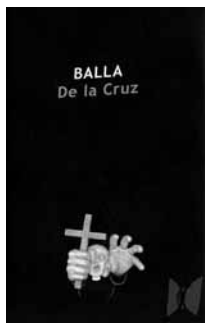

Balla: De la Cruz, Koloman Kertész Bagala, L.C.A, 2005

Jaroslava Blažková: Happyendy, Aspekt, 2005

Etela Farkašová: Stalo sa, Aspekt, 2005

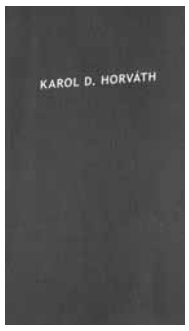

Karol Horváth: Karol D. Horváth, Koloman Kertész Bagala, L.C.A, 2005

Ján Johanides: Hmla na našej trpezlivosti (Príbehy dvoch žien), Koloman Kertész Bagala, L.C.A, 2005

Daniela Kapitáňová: Nech to zostane v rodine!, Koloman Kertész Bagala, L.C.A, 2005

Márius Kopcsay: Domov, Koloman Kertész Bagala, L.C.A, 2005

Dušan Mitana: Zjavenie, Koloman Kertész Bagala, L.C.A, 2005

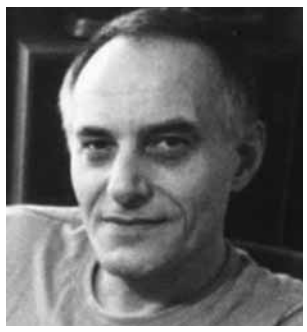

Pavel Vilikovský: Čarovný papagáj a iné gýče, Slovenský spisovateľ, 2005

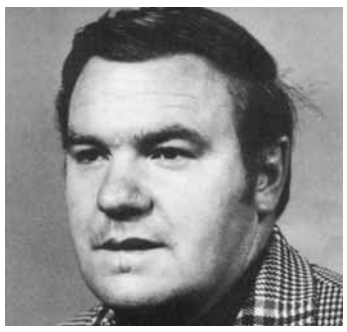

Milan Zelinka: Príbehy z Karpát, Slovenský spisovateľ, 2005

Anasoft APR je slovenská firma pôsobiaca ma trhu už 13 rokov. Je popredným poskytovateľom konzultačných a integračných služieb, dodávateľom komplexných ICT riešení. Úspech spoločnosti u domácich i zahraničných zákazníkov je založený na flexibilnom prístupe a pochopení potrieb. Prirodzenou súčasťou života firmy sú jej filantropické aktivity, za čo bola ocenená tento rok hlavnou cenou Via Bona pre malé a stredné podniky.

Prečo ste sa rozhodli podporiť Anasoft literu?

Spoločnosť Anasoft APR strategicky zameriava svoje filantropické aktivity na podporu vzdelávania, a to najmä na kreatívne vzdelávanie skúsenosťou. Vzdelávať možno každého a každý si aj vzdelanie zaslúži – nielen deti a mládež, ale aj dospelá verejnosť. Možno sa zdá paradoxné, že softvérová firma podporuje literatúru, avšak cez náš nadačný fond Myšlienka (www.myslienka.sk) podporujeme aj vzdelávanie skúsenosťou v technických a prírodných vedách.

Veľa ľudí je v rozpakoch, ak ide o súčasnú slovenskú literatúru a možno ani netušia, čím a kým je zastúpená. Od súťaže ANASOFT LITERA očakávame, že vzdelá verejnosť, ukáže kvalitnú slovenskú literatúru, priblíži ju čitateľovi, pre ktorého sú možno známe len väčšmi propagované diela zahraničných autorov.

Nikto si nemusí pamätať telefónny zoznam autorov – či už z ANASOFT LITERY alebo zo strednej školy, ale ak si ľudia na základe tohto projektu začnú všímať našu domácu literárnu tvorbu a vytvoria si na ňu vlastný názor na základe niečoho spoznaného, prečítaných diel, tak, myslím si, splní súťaž svoj cieľ. A rovnako dúfam, že tiež slovenský autor pocíti podporu, ak nájde nový okruh čitateľov, alebo minimálne rozprúdi diskusiu o svojom diele.

Jana Ohrablová,
PR a marketingová manažérka Anasoft APR, s.r.o

Všetko o Anasoft litere nájdete na www.anasoftlitera.sk

Peter Bilý: Posledná siesta milencov

Básnik a prozaik Peter Bilý (1978) sa narodil v Košiciach, na prahu dospelosti debutoval básnickou zbierkou ***Spomalené prítmie*** (2001), neskôr vydal ďalšie dve básnické zbierky ***V zajatí obrazu*** (2002) a ***Insomnia*** (2003, spoločná zbierka s Martinom Vladom). Roku 2004 mu vyšiel román ***Démon svätosti***, roku 2005 ***Vzbura anjelov***. Prinášame ukážku z jeho najnovšej básnickej zbierky, ktorá práve vychádza vo vydavateľstve Slovenský spisovateľ.

Sonet o prímerí

A každá láska bola plytká
a žiadna nedávala záruku.
Noc odhalila biele lýtka.
A náhle: ďalšie ústa na krku.

Hľadal som nehu? Okrajovo.
To mláďa leží vo mne zabité.
Slabosť je pre mňa silné slovo.
Veď o chvíľu ma mala na byte.

V úbohom nočnom predstavení
šialená rozkoš. Prestrelený
som sa hnal hodvábnymi stehnami.

Dostala ma hneď prvou ranou.
Padol som k zemi, prišlo ráno.
„Požehnaný si medzi ženami.“

Sonet pre nikoho

Zabudnúť na jej silné slová.
Vymazať všetky nežné slovíčka.
Po milovaní ťa chce znova.
A poézia? Smutná kurvička.

Vášeň si nevyberá kríže.
Znásilní anjela a... do pekla!...
Už dosnívala o striptíze,
pri ktorom si ťa sama vyzliekla.

Tak obleč ju a pošli za ním:
za naivným a oklamaným.
On: zbožňuje ju, no s ním nespala.

Kým s tebou stvárala tie veci,
zabudol si sa. Ako všetci.
Kto tušil, že je taká nestála?

Zvierací sonet

Hľadala iba čistú vetu.
Láska ju premenila na zviera.
Z rozkoše priamo do sonetu:
kŕč v slabinách a smiešna nevera.

Pointa ostane už skrytá.
Modlím sa ku Kristovým milenkám:
ráno mi žiadna nevyčíta,
že sám pred sebou k sebe utekám.

Zbytočné garde plachej dáme.
Veď kacír tajne prešiel cez jej chrám...
A láska?... Lásku iba predstieram,
aj život, na ktorý sa hráme.

Pery mám po jej bozkoch krvavé.
Zaspávam so sombrerom na hlave.

Sonet v daždi

Spravme to. Ako zlodej v daždi
potichu, tajne vchádzam do teba.
Viem, že tu neostanem navždy.
A ako ďaleko je do neba!

V znamení kopa rekvizít.
Nebol to obyčajný spánok.
Kým ešte chcela s niekým žiť,
voda jej tiekla do topánok.

Kto ju chcel iba vlastniť, nemá ju.
Nepovedz poetkám, kde hľadajú
útechu prozaickí muži.

Snívali sa jej nahí anjeli.
Jeden z nich ma dnes večer zastrelí.
Za zvyšky oklamanej túžby.

Ranný sonet

Spravila si to na mne schválne.
Všperkoch si vkĺzla priamo do oka.
Sen čakal za dverami spálne.
Súmrak bol skleslý a noc divoká.

Noc ako v slzách prostitútky,
ktorej sa plachí chlapci nebránia.
Kúp mi smiech a v ňom trápne smútky.
A ja ti vrátim ďalšie sklamania.

Milencov bavia lacné drámy.
Vieš, koľko ťa stál útek pred nikým?
Zabudneš na včerajšie flámy,
na spité vyznania a dotyky.

V okne už svitá. Nespala si.
Zabi ma v súradniciach krásy.

Jesenný sonet

Ticho na mŕtvej, opustenej pláži.
Čo bolo, bolo. Už sme dávno za vodou.
Samotu osamelosť neustráži.
Na letné lásky siahla jeseň rozchodov.

Október číta padajúce listy.
Odviate historky sa zdajú o ničom.
A milenci, tí veční masochisti
závidia morským pannám a ich panicom.

S kým piješ? Koho čakáš? Komu patríš?
A prečo si sa zdráhal predať na kríž?
Veď celé mesto chcelo dýchať do dlaní.

Nemal si guráž na milostné básne.
O okamih spln za výstrihom zhasne.
Na prerieknutých perách: *koniec* vyznaní.

Sonet v zrkadle

Zrkadlo: o pol tváre bližšie.
Zrkadlo: noc čo noc buď proti nám.
Zrkadlo: poetické klišé.
Zrkadlo: zoči voči hodinám.

Zrkadlo: jej sny na vankúši.
Zrkadlo: obrátené obrázky.
Zrkadlo: netuší, čo tuší.
Zrkadlo: nemé okno do lásky.

Zrkadlo: dvojrozmerná story.
Zrkadlo: vypuklé a oválne.
Zrkadlo: príbeh nočnej mory.
Zrkadlo: pre milencov do spálne.

Zrkadlo: z pamäti ťa píše.
Zrkadlo: malé, trápne klišé.

Každodennosť na dosah

Marián Hatala:
Zum Greifen weit
Preklad zo slovenčiny Erika Annuss, Reiner Kunze a Marián Hatala
Doslov Helmuth A. Niederle
Wien, Verlag Lehner 2006
Marián Hatala:
Životopis každodennosti
RECO-YAK, Senica 2005

Slovenskú literatúru postupne poznávajú aj čitatelia v iných krajinách, hoci vydanie knihy nášho autora v zahraničí ešte stále nie je samozrejmou záležitosťou, skôr zriedkavou udalosťou. Básnik Marián Hatala v krátkom čase prekročil svojou tvorbou hranice hneď dvakrát. V pražskom vydavateľstve Akropolis mu vyšiel roku 2004 výber básní ***Provazochodec*** v preklade Petra Skarlanta a pred pár týždňami mu v preklade Eriky Annussovej, Reinera Kunzeho a jeho vlastnom vyšiel vo viedenskom vydavateľstve Verlag Lehner ďalší výber poézie ***Zum Greifen weit*** (Ďaleko na dosah). Nemecký preklad Hatalových básní mal už dve úspešné prezentácie v zahraničí. Prvá sa uskutočnila v máji v Literaturhaus Salzburg, tú druhú v rámci cyklu *Poznáte Slovensko?* usporiadalo 1. júna v bavorskom Regensburgu Centrum Europaeum tamojšej univerzity. Jeho partnermi boli Slovenský inštitút v Berlíne a bratislavské Literárne a informačné centrum. Dejiskom ďalšej prezentácie knihy bude rakúsky Feldkirch.

Autor si pripísal na svoje konto k predchádzajúcim knižkám ďalšiu zbierku básní ***Životopis každodennosti***, ktorá vyšla vlani vo vydavateľstve RECO-YAK.

Hatala, hoci do istej miery rozširuje tematický okruh svojich básní a mení pohľad na veci, zároveň si zachováva svojskú poetiku a ostáva verný civilnému ladeniu básní, mierne (seba)ironickému odstupu, ako aj vecnému, triezvemu, úspornému jazyku. Jednou z jeho kľúčových tém – a to je citeľné v oboch recenzovaných knižkách – je téma času, presnejšie – jeho drobného fragmentu, „*malého*“ okamihu a rozkrývania toho, čo sa ukrýva za každým nenápadným „teraz“. Básnik si uvedomuje protirečivosť a zložitosť fenoménu „*terajškovosti*“, a uvedomuje si aj častú bezmocnosť jazyka voči členitosti a zároveň nepretržitosti prúdiaceho času. Helmuth A. Niederle píše v doslove k rakúskemu vydaniu, že autor je „*zberateľ okamihov*“. Nazdávam sa, že tým výstižne charakterizuje Hatalovu poetiku. Dodám ešte, že ide o „*malý*“ okamih, možno celkom „*neviditeľný*“, ponorený do každodennosti. Každodennosť je druhou básnikovou kľúčovou témou: všednosť zážitku takmer na hranici banálnosti, za to však každodennosť nie s vyprázdneným zmyslom, nie bezvýznamná. Je celkom pochopiteľné, že týmto témam najviac zodpovedajú pomerne jednoduché, až strohé výrazové prostriedky, často sa v textoch vyskytuje náznak, nedopovedané… Metaforickosť je v Hatalových básňach vecná, úsporná, prítomná azda viac medzi slovami, medzi riadkami ako v jednotlivých slovách, no práve svojou striedmosťou, úspornosťou a „*náznakovosťou*“ viac podnecuje čitateľovu fantáziu. Civilný tón a úspornosť výrazových prostriedkov charakterizujú aj nemecké preklady, ktoré zachovávajú tieto znaky hatalovského rukopisu.

Pre autora je však témou aj samotný jazyk, veta, slovo – či už napísané, alebo ešte iba tušené, nevypovedané, zložitý vzťah medzi zamlčaným či nevypočutým a nepochopeným (*jedného dňa/zle vypočutí ľudia/zmĺknu:/pochopia/že sa nikdy nevymlčia/z toľkého nepochopenia*). Slovo, čo môže vstupovať do sna, dáva (nielen snovému) bludisku orientáciu a možno, naopak, mení (nielen) sen na bludisko. Slovo ako prostriedok, ako zdroj moci, ktorou by sa dalo zasahovať do chodu sveta, ovplyvňovať beh vecí (*píšem báseň/a myslím na to/aby sa dnes už nič nestalo*). Napriek všetkému túži po dobrej básni, presnej a jasnej, v ktorej sa k slovu možno priblížiť iba cez mĺkve civenie, iba ním sa dajú vyplniť medzery medzi slovami (báseň *inšpirácia*). Báseň mu dáva istotu v ľudskú existenciu (*som, teda píšem*), ale aj nádej.

Autor akoby písaním hľadal rovnováhu – a samozrejme, aj správny smer, ktorým sa k nej možno priblížiť, lenže niekedy je ťažké rozlíšiť východisko od cieľa (*povrazolezec*). Pre Hatalu je príznačná práca s paradoxmi, cez ne poukazuje na neraz prekvapujúce vzťahy medzi vecami, ľuďmi, udalosťami, ale aj na bludné kruhy, z ktorých je takmer nemožné vystúpiť… Cez takúto optiku rozkrýva protirečenia tam, kde zdanlivo nejestvujú – a zároveň skúma protirečivosť samotnej zdanlivosti. Kde hľadať spásu, ak ciele, a ani smery nie sú jednoznačne stanovené, ak zrádza človek, slovo, ak bezmocnosť zachvacuje už aj Boha, ktorý sa modlí k človeku?

V Hatalových textoch nenachádzame odpovede. Jeho texty sú otázky, pýtajúce sa na veci podstatné, hoci ukotvené v obyčajnom čase ľudskej každodennosti. V tej, ktorú žijeme a na ktorú sa nám aspoň občas žiada opytovať sa.

Etela Farkašová

Blízkosť zobrazení, ktoré nič nežiadajú

Werner Lambersy
Čajoví majstri a čajové chyžky
Bratislava, Literárna nadácia Studňa 2005
Preložil a doslov napísal Marián Minárik

Belgický básnik Werner Lambersy je podľa doslovu majstrom kultivovania krátkej básne. V knihe ***Čajoví majstri a čajové chyžky*** sú básne relatívne dlhé (vzhľadom na autora) a aj rozsah knihy je na básnickú zbierku úctyhodný, ostatné spomínané znaky si však toto dielo zachovalo. Kniha je rozdelená na viacero častí, ktoré formálne pripomínajú japonský čajový obrad. Od toho sa potom snaží odvíjať aj radenie básní. Vzťahy a súvislosti sa prejavujú veľmi slabo. Významy, naopak, produkujú stále nové a nové súbory významov. Pre čitateľa to znamená, že sa buď v texte stratí, pretože nie je schopný sledovať mnohovrstevnú líniu, alebo príde na nekonečné množstvo interpretácií textu.

Lambersy akoby sa pri písaní obzeral okolo seba a zachytával detaily (*text telo čas stan / kočovníka čajová chyžka pokoj a jas prázdna*). Detaily sú pre neho oveľa zaujímavejšie ako celok. Na nich stavia metafory a obraznosť, konkrétne detaily sú často od seba také vzdialené, že medzi porovnávajúcim a porovnávaným je ťažké nájsť spojitosť. Báseň je pre autora akoby miestom, „*kde tí čo sa stretá- / vajú budú nesmrteľnými majstrami chvíľkového tak ako / pery pevne zovreté nad tichom predtým ako sa slovom / rozpoja a zasa spoja*“. Po dočítaní Lambersyho básne vzniká zvláštny jav – akoby unikala do zabudnutia, stráca sa, rozplýva (*zve- / rené silám zabudnutia*). To zabúdanie a neuchopiteľnosť celku sa v tematickej rovine prejavuje ako fascinácia prázdnom a samotou, po formálnej stránke veľkými medzerami medzi niektorými slovami: „*vnútri v predsieni nahota priestoru medzi / niekoľkými prepotrebnými predmetmi*“. Lambersy pre mňa ostal po dočítaní básnikom – experimentátorom a jeho básne prijímam rovnako: ako experiment. Sú príjemným spestrením čajovej chvíľky, keď len tak sedíme, popíjame a náhodne listujeme, ale veľa toho, čo tradične nazývame poéziou, by sme nemali čakať.

Radoslav Tomáš

Slovenskú knihu v českom kníhkupectve stále nekúpite a nekúpite

Hovorí český literárny vedec a prekladateľ Miroslav ZELINSKÝ

Literárny teoretik a historik Miroslav Zelinský (1961) je nielen znalcom, ale aj prekladateľom a šíriteľom slovenskej literatúry v Česku. Vyštudoval češtinu a dejepis, od roku 1985 pracoval v Ústave pre českú literatúru AV ČR, od roku 1987 vyučuje českú literatúru 20. storočia, slovenskú literatúru a literárnu kritiku na Pedagogickej fakulte v Ostrave, po vzniku Ostravskej univerzity (r. 1991) na jej Filozofickej fakulte. V súčasnosti pôsobí na Fakulte multimediálnych komunikáciií na Univerzite T. Baťu v Zlíne. Je spoluautorom príručiek ***Slovník českých spisovatelů od r. 1945***, ***Slovník českého románu 1945 – 1992***, ***Slovník české prózy 1945 – 1994***, ***Lexikon české literatury*** ai. Ako literárny kritik spolupracuje s časopismi Tvar, Host, Slovenské pohľady, Romboid, RAK. Je tvorcom a moderátorom viacerých televíznych a rozhlasových literárnych programov, ako aj literárnych podujatí „naživo“.

Jeho zásluhou vyšli v češtine ***Pohádky pro neposlušné děti a jejich starostlivé rodiče*** od Dušana Taragela (2003), preložil knižný rozhovor Petra Uličného s **Mariánom Vargom:** ***O cestách, které nevedou do Říma*** (2004)**,** ***Americké dialogy*** Ľuboša Juríka (2004), ***Roger Krowiak*** (2004), **Kniha o hřbitově** Samka Tále (2004), románovú novelu Pavla Vilikovského ***Poslední kůň Pompejí*** (2005), spolu s manželkou Šárkou Zelinskou preložil dvojpohlavnú poviedkovú antológiu o sexe ***Sex po slovensky*** (2005). Vo vydavateľstve Mareka Turňu v Zlíne by mala v blízkom čase vyjsť antológia z obdobia postmodernizmu 18 slovenských básnikov ***Rytíři textových polí*** takisto v preklade Miroslava Zelinského.

● Podľa čoho si vyberáte diela, prípadne autorov na preklad?

– Takmer vždy je to priesečník troch našepkávačov: vlastného literárneho vkusu, vlastnej predstavy, čo by českému čitateľovi nemalo uniknúť a odporúčanie niekoho zo slovenskej scény pre mňa osobne dôveryhodného (napr. Kali Bagala, Dušan Taragel).

● V čom sú najväčšie úskalia prekladu z blízkeho jazyka?

– V hrozbe, že ak poľavíte, tých, ktorí sú schopní odhaliť vaše šlendriánstvo, je nepomerne viac ako pri preklade z akéhokoľvek iného jazyka. V neschopnosti po dlhšom čase odlíšiť, že slovo, slovné spojenie, frazeologizmus je ešte stále slovenský, a vôbec nie český. Predovšetkým ale v ilúzii, že je to jednoduché.

● Slovenskú literatúru nešírite v Česku len ako prekladateľ, ale aj ako pedagóg a najmä ako literárny redaktor a moderátor. Napríklad zároveň s vydaním českého prekladu Rogera Krowiaka ste napísali aj jeho rozhlasovú adaptáciu pre ČRo Ostrava, ktorá vyvolala diskusiu o rozhlasovom komikse. Čím bola táto práca na preklade, ale aj na dramatizácii komiksu zaujímavá?

– V tomto prípade nešlo ani tak o preklad, ako o adaptáciu niektorých motívov z prvej časti Krowiaka do tvaru rozhlasového komiksu. Bola to úžasná práca, pretože som ani poriadne nevedel, do čoho strkám nos. Kladné reakcie azda potvrdzujú, že som ho odtiaľ nevytiahol celkom rozbitý. Azda najzaujímavejšie bolo vymýšľanie zvukovej štruktúry príbehu a „pohrávanie sa“ s efektmi, a to až do takej miery, že mi unikli niektoré herecké prehrešky, mea culpa. Bohužiaľ, pokračovanie je v nedohľadne, z viacerých dôvodov.

● Ako prijíma súčasné české publikum (čitatelia, vaši študenti) slovenskú literatúru, čo ich z nej najviac zaujíma?

– Slovenskú literatúru prijíma každé publikum, s ktorým sa stretávam, a to nielen študentské, veľmi vrúcne. Skutočný záujem, a to mám overené, sa však pre úplnú väčšinu končí odchodom z diskusnej miestnosti či vysokoškolskej posluchárne, jednoducho preto, že slovenskú knihu stále v českom kníhkupectve nekúpite a nekúpite. Čitateľov najviac zaujímajú odlišnosti od domáceho kánonu, ktorých je našťastie dosť a dosť, takže záujem bude azda trvať aj naďalej.

● Slovenskú literatúru 90. rokov ste výstižne charakterizovali v štúdii pre Klub Vltava roku 2001 (text je publikovaný na webovej stránke L. C. A.), v ktorej okrem jednotlivých autorov oceňujete aj prínos revue Aspekt. Čo zo slovenskej literatúry nasledujúceho desaťročia zatiaľ na vás najsilnejšie zapôsobilo?

– Tento vplyv určite kopíruje moje prekladateľské úsilie: Samko Tále a „jeho“ ***Kniha o cintoríne***, poézia Ivana Laučíka, poviedky Svetlany Žuchovej, Koloman Kocúr a ***Apáka a mamáka***, balansovanie na hrane literárnosti Dušana Taragela.

Pripravila **Marta Bábiková**

Potkaniar Príbeh

Dorota Terakowska
Dcéra čarodejníc
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2006
Preklad Hilda Holinová

Dorota Terakowska (1938 – 2004) patrila a patrí v Poľsku k najpopulárnejším autorom žánra fantasy a literatúry pre deti. Beletriou sa začala zapodievať až začiatkom osemdesiatych rokov minulého storočia, keď po podpise dokumentu Solidarity nemohla pracovať ako žurnalistka. K jej obľúbeným autorom patria Proust, Kafka, Conrad, Bulgakov a Faulkner, z maliarov Goya a Bosch. Napísala a vydala desať kníh beletrie. ***Dcéra čarodejníc*** sa dostala na Čestnú listinu Hansa Christiana Andersena a v Poľsku získala ocenenie Kniha roka 1992. Rozprávanie o dievčine, o tom ako vyrastá a dospieva, o jej ceste za Poslaním je svojráznou rozprávkou a zároveň výchovným románom. „*...pokiaľ dieťaťu siahala pamäť – ešte nespoľahlivá a nevycvičená – odjakživa bolo iba ono a Starena.*“ (s. 5).

Nevieme, kde, ako, prečo sme vsotení do autorkinho sveta, ocitneme sa uprostred deja, ale nezavalení prúdom informácií. Tento text si zachováva dnes vzácnu vlastnosť – hanblivosť. Prechádza sa pred nami cudne zahalený za zvukov flauty Potkaniara, ktoré vábia na cestu.

Hoci ide o literatúru pre deti, text je kultivovaný, písaný bohatým jazykom. Jednoduché, no pôsobivé obrazy k nám prichádzajú nebadane, klíčia priamo z reálií prostredia, ktoré je potom skrz-naskrz prerastené zázračnosťou, či presnejšie zázračnosť je prerastená dotykmi dôverne známych vecí. Nie magický realizmus, ale reálna magickosť, ktorá vám priľahne až na kožu.

Nenásilne vyrozprávaný príbeh nastavuje postavy nielen zvonka. Nenásilne sa prelieva do posolstva a nehanbí sa, v tradícii ľudových rozprávok, za morálne ponaučenie o Pýche a Pokore.

Nenáhlivo, s úctou vyrozprávaný nás učí, no nepoúča úcte ku Kráse, Dobru a Tradícii.

Terakowska nám ponúka fantasy bez stopy detského slangu a modernizácie. Skúsená autorka, držiteľka viacerých ocenení za tvorbu literatúry pre deti, sa nebojí vzdialeností času a reálií. Vie, že to, čo nemôžeme poznať, dokážeme precítiť. Naopak to však nie je možné.

Sprievodcov na ceste kráľovstvom intuície v Terakowskej knižke je mnoho. Metafory a personifikácie v hutných skratkách nahrádzajú mnohoslovné opisy fantasy ság. Práve preto je ňou vytvorený časopriestor i bez bizarných oblúd omnoho čarovnejší. Zľahka sa dotýka vecí, ktoré sú ľuďom spoločné, aby zahrala na harfu pradávnych predstáv a zaviedla nás tam, kam sme chceli ísť ešte ako deti . Do krajiny Oz za Potkaniarom zvaným Príbeh.

Miloš Ferko

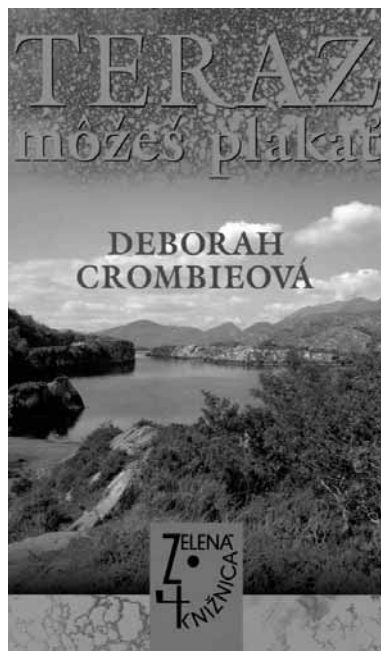

Ak túžite stráviť víkend na Škótskej vysočine, nemusíte predtým zájsť do nijakej cestovnej kancelárie. Stačí, ak vystrihnete kupón vydavateľstva Slovenský spisovateľ z 11. strany a budete mať šťastie pri žrebovaní. Jedna z najúspešnejších autoriek moderného detektívneho románu Deborah Crombieová vás svojím príbehom ***Teraz môžeš plakať*** rozvíjajúcim sa okolo brutálnej vraždy zavedie priamo na škótsky vidiek.

Nie je všetko malé, čo je malé

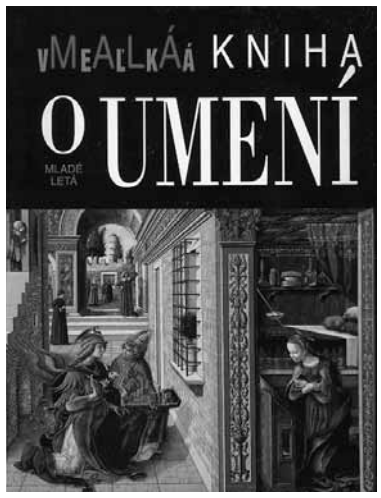

Malá veľká kniha o umení
Bratislava, SPN – Mladé letá 2006
Preklad Karol Tauber

Takáto kniha má zmysel. A to hneď z niekoľkých dôvodov:

Je pekná, zaiste, veď takmer bezo zvyšku obsahuje farebné reprodukcie diel najvýznamnejších a v daných dobách charakteristických výtvarníkov. Pri každej z nich uvádza autora, životopisné údaje, názov diela, rok vytvorenia, techniku, rozmery, galériu a mesto, kde dané dielo daného autora v danej galérii nájdete.

Je múdra, veď zo samých diel vyžaruje múdrosť, pohnutie talentu, svit ducha, alebo zacitujme dnešné celebrity: pozitívna energia ich stvoriteľov.

Je prehľadná, čo vidno v encyklopedickom spôsobe zostavenia, tj. chronologickom usporiadaní po jednotlivých obdobiach od praveku po postimpresionizmus. Teda začína sa maľbou levov na dreve (29 000 rokov pred Kristom) a končí sa olejomaľbou bieleho koňa zapriahnutého v bričke tatu Juliena od H. Rousseaua (rok 1908). Pochopiteľne, pýtame sa, prečo sa sem nezmestilo aj umenie súčasnosti – odpoveď je však viac než jasná, pre svoju mnohosť, mnohorozmernosť a mnohostrannosť by si vypýtalo minimálne rovnako objemnú publikáciu. Prečo? Náklady sú relatívne malé (štetec + farby, nehovoriac o bodypaintingu) a umelec je dnes každý. Verme, že vydavateľstvo koketuje s vydaním nejakého pokračovania…

Je tučná – nič sa nedá robiť, má tisíc strán a vedľa iných kníh vyzerá skôr ako guľa. Čo z toho vyplýva? V kníhkupectve si ju všimnete a v poličke na knihy vám spôsobí miernu reorganizáciu. Za všetkým hľadajte formát: menší ako A5 a o piaď väčší od A6. Má to svoju výhodu (pri reorganizácii poličky vyhodíte staré knihy, ktoré jej budú zavadzať, utriete prach atď.) a svoju nevýhodu (väčšie reprodukcie sú *zlomené*, lebo prechádzajú oboma stranami, napr. Tizianovej Venuši na s. 400 *zlom* vedúci pod jej pásom doslova ukradol *čaro*). Inak, človek dúfa, že pri častom otváraní to lepená väzba pri tejto váhovej kategórii vydrží.

Je bezkonkurenčná, v svojej kategórii! Projekty typu Pijoan sú pre túto bacuľku predsa len iný level. Je bezkonkurenčná, lebo hoci sprievodcovia výtvarným umením domŕzajú už vari z každého väčšieho vydavateľstva, osobitosť tohto sprievodcu vyplýva z redukcie textových informácií, čo sa vrátilo v komplexnom časovom zábere a v bohatstve interpretačne nekomentovaných reprodukcií *na jednej kope* (prebal tvrdí, že až 450). Buď – alebo. Je to ako keď vás vypustia do priestoru neuveriteľnej obrazárne: kto nemá základy, nemusí sa ani unúvať, kto nechce ďalšie informácie zháňať aj inde, nech to radšej zapichne rovno niekde v bufete. Každopádne, mládež si v nej nájde potrebné dôležitosti z oblasti humanitných predmetov, takže stredoškolák by ju nemal prehliadnuť.

Je malá, ale veľká – ja ju už mám.

-rámá-

V novom kníhkupectve

Vlani v septembri otvorilo Karmelitánske nakladateľstvo svoju prvú predajňu v Bratislave **Kníhkupectvo Blumentál** na Radlinského ul. 27. Predajňa ešte „dýcha“ novotou – návštevníkov privíta vkusne zariadený interiér s pyramídovitými stojanmi na knižky a originálnymi posuvnými regálmi okolo stien. Veľké výklady do ulice umožňujú prakticky propagovať knižné novinky. Kníhkupectvo mi predstavil jeho vedúci Stanislav ŠÁŠKY, profesionálny kníhkupec a pesničkár, známy ako Stanley.

● **Čo u vás návštevníci nájdu?**

– Ponúkame kresťanskú literatúru z rôznych vydavateľstiev, predovšetkým z Karmelitánskeho nakladateľstva v Čechách a na Slovensku. Okrem toho máme aj knihy z filozofie, psychológie, dejín, zemepisu, ale aj beletriu, literatúru pre deti, lexikóny, príručky, atlasy i obrazové publikácie. Najväčšie zastúpenie majú vydavateľstvá Portál, GRADA a Vydavateľstvo Slovart. Momentálne náš sortiment predstavuje okolo 8 tisíc knižných titulov a doplnkový tovar – záložky, pohľadnice, kalendáre, obrázky.

● **O ktoré tituly je najväčší záujem?**

– Z bratislavského Karmelitánskeho nakladateľstva sú to tri knižky: M. Kašparů ***V plášti aj dalmatike***, L. Kubíček ***Božia vôľa – zbožná fráza*** a M. Binderová ***Neboj sa zaspať, Silvia***. Vyhľadávaným titulom je aj encyklika pápeža Benedikta XVI. ***O kresťanskej láske*** (Spolok sv. Vojtecha), novinka Josha Mc Dowella ***Da Vinciho kód – pátranie po pravde*** (Creativpress) a publikácia o populárnom českom hercovi ***Smích a slzy Vladimíra Menšíka*** (Sláfka).

● **Aká je situácia v predaji kníh pre deti?**

– Najväčší záujem je o ,,osvedčené“ tituly, napr. ***Môj macík*** (Belimex), ***Dedušku Večerníček*** (Cesty) a knihy podporujúce záujem o štúdium cudzích jazykov – ***Rozprávková angličtina*** (MATYS).

● **Keď vám chýba ,,nekarmelitánsky“ titul, zháňate ho zákazníkovi?**

– Usilujeme sa, veď karmelitánom ide predovšetkým o spoluprácu a partnerské vzťahy, tie stoja nad obchodnými záujmami. Ťažko odhadnúť „vkus“ zákazníka. Životopisné diela patrili vždy k čitateľsky obľúbeným titulom, napriek tomu kniha populárneho horolezca R. Messnera ***Život na hrane*** zostáva u nás nepovšimnutá. Na druhej strane dobre sa predáva ***Psychologie*** (Portál), hoci ide o špecializovanú a nie práve najlacnejšiu knihu.

● **Okrem predaja kníh využívate predajňu aj na stretnutia čitateľov s autormi?**

– Áno. V rámci priestorových možností organizujeme prezentácie knižných noviniek, besedy s autormi.

Kníhkupectvo Blumentál na Radlinského 27 (811 07 Bratislava) je otvorené od **pondelka do piatku 9. – 18. hod., v sobotu 8. – 12. hod.** Kontakt je možný telefonicky 02/ 5245 1295, faxom 02/ 5245 1294, alebo mailom: blumental@kna.sk

Kníhkupectvo navštívila
Zuzana Galovičová

Stretnutie s Maxom Kašparů

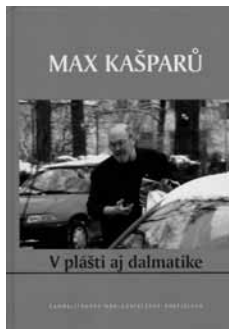

Netrpezlivé otázky zaznievali medzi návštevníkmi popoludňajšieho stretnutia s populárnym českým autorom Maxom Kašparů. Do bratislavského Karmelitánskeho kníhkupectva na Medenej ulici prišiel 1. júna predstaviť svoju najnovšiu knihu ***V plášti a dalmatike*** (v slovenčine ju vydalo Karmelitánske nakladateľstvo v Bratislave). Záujemcov o podujatie bolo neúrekom. Prišli, aby sa stretli s obľúbeným spisovateľom, výborným rečníkom sršiacim vtipom, humorom, človekom vyžarujúcim charizmu, ktorý neodmietne odpoveď na nijakú otázku. Max Kašparů je lekár-psychiater, diakon a člen premonštrátskeho rádu, ktorý má na svojom konte už štrnásť kníh. Na Slovensku je možno ešte populárnejší ako v Čechách, hoci aj tam sa jeho knihy dobre predávajú. O svojej najnovšej knihe prezradil slovenským priaznivcom, že je to „*jeho prvá kniha, ktorú nenapísal, ale nahovoril*.“ Obsahuje totiž jeho príhovory v rozhlase, televízii, prednášky, rozhovory, úvahy, homílie či smútočné rozlúčky, ktoré dopĺňajú autorove básne (iba tie sú v českom origináli) a celú knihu spestrujú umelecké fotografie. Zväčša sú to netradičné texty, ich štýl, vyznačujúci sa slovnými hrami, by čitateľ neočakával ani v náboženskej, ani v psychiatrickej literatúre. Približne polovica knihy vychádza z lekárskeho prostredia, druhá z duchovného života a ukazuje autorov pohľad na bežné udalosti života. Po besede s čitateľmi sa uskutočnila autogramiáda. Max Kašparů napísal venovanie do svojej knižky ***V plášti a dalmatike*** aj pre víťaza našej čitateľskej súťaže. Ak chcete skúsiť šťastie, pošlite nám do redakcie kupón Karmelitánskeho nakladateľstva do 4. júla.

Lýdia Čelková

Ako prekonať sám seba

Hana Lasicová
Sedím si v Manchestri na kameni a je mi...?
Bratislava, Q111 2005

Účinky cestopisov by som prirovnala k vitamínom vo výžive. Keď nám nechutia jablká, dáme si tabletku céčka, namiesto mrkvy zhltneme kapsulu betakaroténu. Cudzokrajné zážitky, objavy a poznatky o iných kultúrach sprostredkované v koncentrovanej forme cestopisu sa síce nevyrovnajú skúsenostiam získaným na vlastnej koži, tak ako sa vitamíny nevyrovnajú chuťou a vôňou čerstvému ovociu, ale vhodne podaný cestopis môže rovnako posilniť našu imunitu voči zápecníctvu ako céčko voči chrípke.

Hana Lasicová nám vo svojej útlej knižke približuje viacero oblastí života Angličanov, v mnohom popiera, ale vo väčšine potvrdzuje naše predstavy o ostrovanoch. Vo svojich vtipných, veľmi sviežo a dynamicky vyrozprávaných a – čo je najdôležitejšie – aj vypointovaných glosách nám sprostredkúva svoje zážitky zo študentského života, železníc, skúsenosti so zdravotníctvom a zavŕta aj do britskej slušnosti, hygieny či povahy Angličanov. Počas svojho výmenného pobytu v Manchestri sa pohybuje zväčša v spoločnosti seberovných – zahraničných študentov, to však nijako neobmedzuje záber jej postrehov aj mimo školského a mládežníckeho života. Pri glosovaní drobných nedostatkov či poriadnych prepadov vyspelej a rozvinutej spoločnosti sa nikdy nestavia do pozície „všadebola a všetkovedela“, hoci jej nechýba ironický, sebaironický a humorný nadhľad. Veľmi sympaticky sa čitateľovi zdôveruje so svojimi pocitmi, aké prežíva pri cestách a výletoch za poznaním. Práve táto stránka cestopisov – osobná zaangažovanosť autora a subjektívnosť jeho podania chýba neosobným bedekrom. Aj keď sprievodcovia bývajú štedro doplnení farebnými fotografiami, nepodajú nám taký plastický obraz o krajine, ako sa to podarilo Hane Lasicovej, navyše v bedekroch sa nedozvieme nič o ľuďoch krajiny, ktorú nám približujú. Ďalšie pozitívum jej knižky spočíva v tom, že posmelí aj nesmelých, ktorí nemajú odvahu len tak sa zbaliť, kúpiť si letenku a prekonať samých seba a príjemné zápecníctvo. Dajte na rady Hany Lasicovej: *„...ak chcem dôkladne spoznať kultúru inej krajiny, najlepšie tak spravím na nejakom obyčajnom mieste. Tam určite žije najviac priemerných predstaviteľov národa, o ktorý sa zaujímam.“*

– báb–

Edičná činnosť Kabinetu divadla a filmu SAV

Adresa: Dúbravská cesta 9,
841 04 Bratislava
tel.: 02 / 5477 7193
fax: 02 / 5477 3567
e-mail: milos.mistrik@savba.sk
www.kadf.sav.sk
Riaditeľ: Miloš Mistrík
Vznik: 1990, Kabinet divadla a filmu priamo nadväzuje na činnosť ústavu SAV založeného už roku 1953
Zameranie, profilové edície: KDF SAV nie je typickým vydavateľstvom, ktoré vydáva hotové dodané rukopisy. U nás je to naopak: uverejňujeme výsledky práce našich pracovníkov z výskumu dejín a teórie divadla a filmu. Väčšinou publikujeme knihy aj v iných vydavateľstvách, najčastejšie vo vydavateľstve VEDA. Spolupracujeme aj so Slovenskou teatrologickou spoločnosťou (STS) a so Združením slovenských divadelných kritikov a teoretikov (ZSDKT). V rôznych projektoch spájame sily, zároveň zlučujeme finančné prostriedky a navyše, dodáva to našej edičnej činnosti ráz kolektívnej spolupráce. V edícii v *Galérii osobností slovenského divadla* vyšli za posledné roky zborníky venované Jankovi Blahovi (STS a KDF), Františkovi Dibarborovi (KDF), Jozefovi Kronerovi (KDF) a Gustávovi Valachovi (ZSDKT a KDF). Spracúvame v nej celoživotné, už uzavreté diela najvýznamnejších slovenských divadelníkov. Druhá edícia *Rozhľady* je nová, zatiaľ v nej vyšla iba jedna publikácia – Július Pašteka ***Spätný pohľad bez kamery*** (STS a VEDA, 2005). Budú v nej vychádzať knihy o najvýznamnejších smeroch európskeho divadla 20. storočia. Mimo edícií sme samostatne vydali dve knihy Miloslava Blahynku ***Exotizmus v opere*** (STS) a ***Wasserbauerove inscenácie Janáčkových opier v SND*** (STS), publikáciu ***Etické a estetické v slovenskej dramatike*** (STS) od Miloša Mistríka a kolektívu a Ladislav Lajcha ***Jozef Gregor Tajovský. Divadelný slovník*** (STS).

● **Ktoré distribučné spoločnosti rozširujú tituly vášho vydavateľstva?**

– Na distribúciu využívame najmä spoločnosti, s ktorými spolupracuje vydavateľstvo VEDA. Využívame aj služby bratislavskej predajne VEDA, predajne Prospero a individuálne sme sa skontaktovali s niektorými slovenskými divadlami, vysokými školami a kultúrnymi organizáciami, ktoré v malom predávajú knihy návštevníkom.

● **Koľko titulov ste vydali od vzniku KDF SAV a jeho edičnej činnosti, koľko z nich predstavujú publikácie slovenských autorov?**

– Ak prirátame aj tie tituly, ktoré sme vydali v rámci vydavateľstva VEDA, tak je to vyše tridsať. V absolútnej väčšine publikujeme výsledky výskumu vlastných pracovníkov, iba v niektorých prípadoch aj ďalších slovenských a zahraničných autorov, teda naše autorské zázemie tvoria na 100 percent domáci divadelní a filmoví vedci. Iba v niektorých zborníkoch bolo toto percento mierne nižšie.

● **Akým počtom titulov ste prispeli na knižný trh roku 2005?**

– Bol to priemerný rok, vydali sme tri knihy. KDF SAV však okrem knižných publikácií vydáva aj vedecký štvrťročník *Slovenské divadlo*. Je to jediný vedecký časopis svojho druhu na Slovensku a patrí k najstarším v Európe, dnes má už 54 rokov. Rozsahom ide vlastne každoročne o štyri veľké publikácie, každé číslo má okolo 150 strán.

● **S akými edičnými zámermi ste vstúpili do roku 2006?**

– V tomto, ale aj nasledujúcich rokoch by sme chceli rozvíjať najmä novú edíciu *Rozhľady*. V rámci tejto edície plánujeme vydať monografiu o francúzskom režisérovi Jacquesovi Copeauovi, v blízkej budúcnosti aj o švajčiarskom scénografovi Adolphovi Appiovi, ruskom hercovi a režisérovi Michailovi Čechovovi, anglickom divadelnom vizionárovi Edwardovi G. Craigovi. To však už presahuje horizont tohto roku, pretože príprava takýchto titulov je mimoriadne náročná.

● **Ktorý zo svojich titulov pokladáte za najlepší?**

– Spravidla ten najnovší. Teda v minulom roku vydanú teoretickú knihu o filme z pera Júliusa Pašteku.

● **A naopak, ktorý zo svojich titulov pokladáte za vydavateľský omyl?**

– Pravdu povediac, keďže nie sme typické vydavateľstvo, a preto každá kniha nás stojí mimoriadne veľa námahy od získavania rukopisu, cez financovanie, až po redakčné práce, tak si veľmi nemôžeme dovoliť vyrábať „omyly“. Ak sa niekedy stal omyl, tak to bolo nie v samotnom vydávaní, ale v spoluvydavateľovi. V roku 1999 sme v spolupráci s MK SR spracovali zborník ***Duchovný rozmer slovenského divadla a drámy*** a vtedajší zodpovední z ministerstva túto maličkú, ale vynikajúcu knihu kdesi zašantročili. Vôbec sa nestarali o jej distribúciu, takže vraj celý náklad skončil kdesi v Novom Sade či Petrovci. Že prečo práve tam? To neviem ani ja.

● **Čo vás najviac trápi na knižnom trhu?**

– Malá náročnosť, málo precíznosti. Vlastne ani nie v distribúcii, do toho príliš nevidím, takže nechcem komentovať. Ale zarážajú ma naše kníhkupectvá, ktoré sú na konci reťaze. Často chodím do Paríža, a tam si všímam, že kníhkupci sa usilujú mať na sklade všetko. Regály sú preplnené ponukou, niekedy sa primiešajú medzi nové knihy aj antikvárne, len aby mali z danej oblasti čo najviac. Nie je výnimkou, že sú okolo stien regály v dvoch radoch za sebou, k tomu druhému sa dostanete tak, že predný odtlačíte na koľajničkách. Medzi knihami sa tam priamo predierate. U nás? Neraz aj dostatočne veľká miestnosť kníhkupectva zíva prázdnymi priestormi, medzery niekedy dekoračne vyplnené kvetináčmi. Akoby kníhkupci chceli, aby sa u nich návštevníci venovali relaxačnej prechádzke. Keďže nie som sviatočný návštevník kníhkupectiev, hľadám vždy nejakú konkrétnu knihu. Takmer vždy som lepšie informovaný o tom, čo sa v mojej oblasti vydalo, ako ktorýkoľvek kníhkupec, nech sa na mňa teraz neurazia. Nepotrebujem ich rady, potrebujem, aby mali všetko, čo vyšlo, v ponuke. Lenže oni nejdú do hĺbky. Samozrejme, každá oblasť má svoje „bestsellery“, ktoré sa dostanú na police, ale odborný čitateľ hľadá nie vždy známu knihu, ale nejakú špecialitu, o ktorej vie, že vyšla napríklad v náklade 200 kusov, že ju vydala povedzme Prešovská univerzita a že autor bol dajme tomu profesor Ján Gbúr. No skúste takto definovať požiadavku kníhkupcovi.

● **Čo by podľa vás pomohlo slovenskému knižnému trhu?**

– Najprv ekonomické nástroje, ako je zníženie DPH za knihy. A potom viac profesionálov na všetkých úrovniach reťazca.

● **Prezradíte svoj nesplnený vydavateľský sen?**

– Práve sme ho začali spĺňať edíciou *Rozhľady*.

● **Aký máte názor na rebríčky bestsellerov?**

– Je to v poriadku, môže to pritiahnuť čitateľov do kníhkupectiev a zvýšiť všeobecný záujem o literatúru. Mne to však nič nehovorí, nudím sa pri nich a určite sa podľa nich neriadim.

● **Akú knižku práve čítate?**

– Knihu, ktorú som si špeciálne zohnal vo Francúzsku, vyšla v malom náklade, poznajú ju len niektorí odborníci. Na Slovensku, keď vyslovím meno autorky a názov, tak si myslím, že maximálne dvaja-traja ľudia budú vedieť, o čom hovorím: Maryline Romain ***Léon Chancerel, un réformateur du théâtre français*** (Lausanne: L'Age d'homme, 2005). Ako vidíte, som náročný a prieberčivý čitateľ.

KNIHY V PREDAJI

0 VŠEOBECNOSTI
03 Encyklopédie. Všeobecné slovníky

ARLON, Penelope
Encyklopédia zvierat. Z angl. orig. prel. Milan Thurzo
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 160 s. Viaz.
Encyklopédia zvierat pre mládež sa skladá z kapitol: Cicavce, Vtáky, Plazy a obojživelníky, Bezstavovce, Ryby.
ISBN 80-551-1169-3

Malá veľká kniha o umení. Z angl. orig. prel. Karol Tauber
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 1. vyd. 976 s. Brož.
Obrazová encyklopédia západného výtvarného umenia od prehistorických čias po postimpresionizmus so základným informačným prehľadom o historických obdobiach, slohoch a štýloch.
ISBN 80-10-00866-4

1 FILOZOFIA
13 Okultné vedy. Parapsychológia. Tajné spoločnosti

BERGEROVÁ, Barbara
Cesta k vnútornej sile. Prevezmite kontrolu nad svojím životom. Z angl. orig. prel. T. Kubišová
Bratislava, Columbus 2006. 1. vyd. 228 s. Brož.
Praktická príručka o vnútornej sile a jej ovládaní.
ISBN 80-7136-125-9

BROWNEOVÁ, Mary T.
Sila osudu. Z angl. orig. prel. A. Činčárová
Bratislava, Columbus 2005. 1. vyd. 245 s. Brož.
Ako pochopiť vlastnú minulosť a ovplyvniť svoju budúcnosť vysvetľuje slávna autorka s nadprirodzenými schopnosťami.
ISBN 80-7136-124-0

TRÁVNIČEK, Vladislav
Základní kniha o virguli
Bratislava, Eko konzult 2006. 1. vyd. 103 s. Brož.
Publikácia o fyzikálnych zákonitostiach fungovania virgule, o tajomných aspektoch a využití v živote.
ISBN 80-8079-052-3

VINCENTINA
Myšlienky z hladiny alfa
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 191 s. Viaz.
Publikácia oboznamuje čitateľov s tajnými vedami a poznatkami o vesmíre a ľudstve.
ISBN 80-551-1113-8

18 Aforizmy. Citáty. Zrnká múdrosti

ČERMÁK, Jozef – ČERMÁKOVÁ, Kristina
Slovník latinských citátov. Z lat. orig. prel. Rudolf Čižmárik
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 575 s. Viaz.
Súbor 4328 citátov so slovenským prekladom a výkladom ich spoločenského a kultúrneho kontextu.
ISBN 80-551-1188-X

Šokující myšlenky slavných II. Zost. Robert Homir
Bratislava, Eko konzult 2006. 1. vyd. 172 s. Brož.
Druhá časť zozbieraných citátov rôznych známych aj neznámych osobností.
ISBN 80-8079-040-X

2 NÁBOŽENSTVO. DUCHOVNOSŤ
20 Kresťanské náboženstvá

JANICKI, Bogdan S. O.
Pane, co ode mne chceš, abych udělala? Z poľ. orig. prel. R. Jáchym
Bratislava, J. Mrocek 2006. 1. vyd. 119 s. Brož.
Čítanie o povolaní podľa Legendy o sv. Kláre z Assisi.
ISBN 80-89237-01-0

Listy Jána Bosca. Zost. J. Turanský
Bratislava, Don Bosco 2006. 1. vyd. 210 s. Viaz.
Výber najkrajších listov, ktoré odkrývajú to, čo J. Bosco cítil, prežíval a v čo veril.
ISBN 80-8074-031-3

Svätý Nektarios Eginský – metropolita pentapolský
Prešov, Prešovská univerzita 2005. 1. vyd. 118 s. Brož.
Život a dielo s úryvkami duchovných úvah.
ISBN 80-8068-427-8

WONS, Krzysztof
Nielen z chleba žije človek... Ako žiť z Božieho slova? Z poľ. orig. prel. Sestry Redemptoristky
Michalovce, Misionár 2005. 1. vyd. 142 s. Brož.
Rozjímania.
ISBN 80-969304-6-X

3 SPOLOČENSKÉ VEDY
30 Sociológia. Súčasná spoločnosť. Demografia

Fenomén sídelno-priestorovej identity v multietnickom prostredí. Zost. Z. Šťastný
Pezinok, Formát 2005. 1. vyd. Nestr. Brož.
Súbor sociologických štúdií.
ISBN 80-85544-40-7

Podoby regionálnych odlišností na Slovensku. Príklady vybraných okresov
Pezinok, Formát 2005. 1. vyd. 381 s. Brož.
Súbor sociologických štúdií.
ISBN 80-85544-39-3

31 Životné prostredie. Ekológia

Správa o kvalite ovzdušia a podiele jednotlivých zdrojov na jeho znečisťovaní v Slovenskej republike 2004. Zost. K. Pukančíková
Bratislava, Ministerstvo životného prostredia SR 2005. 1. vyd. preruš. čísl. Brož.
Znečistenie ovzdušia SR.
ISBN 80-88907-54-3

32 Politika

FIGEĽ, Ján
Dozrievanie pre Európu. Kronika vyjednávača
Žilina, Agentúra MCP Žilina 2005. 1. vyd. 300 s. Viaz.
Zbierka správ, rozhovorov, článkov a prejavov J. Figeľa.
ISBN 80-968453-3-0

GREGA, Miloslav
Zamlčované fakty o minulosti a súčasnosti
Bratislava, Eko konzult 2006. 1. vyd. 55 s. Brož.
Analytické sondy do politického života súčasného Slovenska.
ISBN 80-8079-053-1

ONDRIAŠ, Karol
To je ono! Po 15 rokoch!
Bratislava, Eko konzult 2006. 1. vyd. 160 s. Brož.
Politická analýza ponovembrového ekonomického a politického vývoja Slovenska.
ISBN 80-8079-057-4

Regionálne voľby 2005. Zost. G. Mesežnikov
Bratislava, Inštitút pre verejné otázky 2005. 1. vyd. 183 s. Brož.
Súvislosti a výsledky volieb orgánov regionálnej samosprávy.
ISBN 80-88935-85-7

34 Právo. Legislatíva

BYSTRICKÝ, Ľubor
Základy diplomacie
Prešov, Vydavateľstvo Michala Vaška 2006. 1. vyd. 167 s. Brož.
História diplomacie, štátne orgány pre medzinárodné styky, diplomatické misie, medzinárodné akty, diplomatický protokol a etiketa.
ISBN 80-7165-544-9

JANKUV, Juraj
Medzinárodné a európske mechanizmy ochrany ľudských práv
Bratislava, IURA EDITION 2006. 1. vyd. 358 s. Viaz.
Vysokoškolská učebnica.
ISBN 80-8078-096-X

LAZAR, Ján
Občianske právo hmotné 1
Bratislava, IURA EDITION 2006. 3. dopl. vyd. 635 s. Viaz.
Vysokoškolský učebný text.
ISBN 80-8078-084-6

LAZAR, Ján
Občianske právo hmotné 2
Bratislava, IURA EDITION 2006. 3. dopl. vyd. 598 s. Viaz.
Vysokoškolská učebnica.
ISBN 80-8078-084-6

SAMAŠ, Ondrej – STIFFEL, Harald – TOMAN, Pavol
Trestný zákon
Bratislava, IURA EDITION 2006. 1. vyd. 884 s. Viaz.
Stručný komentár.
ISBN 80-8078-078-1

37 Pedagogika. Školstvo. Veda

BUTAŠOVÁ, Anna
Jazyková politika v Slovenskej republike 2004
Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2006. 1. vyd. 68 s. Brož.
Východiská a smerovanie.
ISBN 80-89225-04-7

391 Učebnice

IVANIČKA, Koloman
Globalistika
Bratislava, IURA EDITION 2006. 1. vyd. 283 s. Viaz.
Poznávanie a riešenie súčasného sveta.
ISBN 80-8078-028-5

KRÁĽ, Ján
Legislatíva – teória a prax
Bratislava, Univerzita Komenského, vydavateľstvo 2006. 1. vyd. 236 s. Brož.
Učebný text.
ISBN 80-7160-156-3

SKŘIVÁNKOVÁ, Valéria – SKŘIVÁNEK, Jaroslav
Kvantitatívne metódy finančných operácií
Bratislava, IURA EDITION 2006. 1. vyd. 144 s. Brož.
Vysokoškolská učebnica.
ISBN 80-8078-074-9

TUMPACH, Miloš
Medzinárodné štandardy na zostavenie účtovnej závierky IFRS/IAS
Bratislava, IURA EDITION 2006. 1. vyd. 437 s. Viaz.
Vysokoškolská učebnica.
ISBN 80-8078-072-2

4 JAZYK. JAZYKOVEDA
41 Cudzie jazyky

IVANOVÁ, Alena
Cursus latinus medicinalis (Úvod do lekárskej terminológie)
Bratislava, Univerzita Komenského, vydavateľstvo 2006. 3. vyd. 256 s. Brož.
Vysokoškolské skriptá.
ISBN 80-223-2163-X

OLEJÁROVÁ, Alexandra – OLEJÁR, Jozef
Slovná zásoba pre novú maturitu z nemčiny
Bratislava, AKTUELL 2006. 1. vyd. 175 s. Brož.
Príručka pre maturantov.
ISBN 80-89153-18-6

Požiadavky na prijímacie skúšky – cudzie jazyky – angličtina
Nitra, Slovenská poľnohospodárska univerzita 2006. 3. uprav. vyd. 134 s. Brož.
Učebná pomôcka.
ISBN 80-8069-674-8

ŠAJGALÍKOVÁ, Helena – RIEČICKÁ, Dana – FAŠANOK, Miroslav
Nemčina pre samoukov a pre jazykové kurzy
Bratislava, AKTUELL 2006. 1. vyd. 438 s. Viaz.
Učebnica nemčiny.
ISBN 80-89153-19-4

5 EXAKTNÉ VEDY
57 Botanika. Zoológia

DANCE, Peter
Mušle morských mäkkýšov. Z angl. orig. prel. Miloš Vater
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 256 s. Edícia Príroda v kocke. Brož.
Encyklopedická publikácia o ulitách, lastúrach a iných schránkach mäkkýšov spolu so 600 fotografiami.
ISBN 80-551-1231-2

59 Učebnice

BÁLINT, Ľudovít – KUZMA, Jozef
Zbierka úloh z matematiky pre 5. ročník ZŠ
Bratislava, Príroda 2006. 1. vyd. 102 s. Brož.
Učebnica pre ZŠ.
ISBN 80-07-01427-6

DIENEROVÁ, Eva
Počítajme hravo 1
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 3. vyd. 79 s. Brož.
Doplnok k učivu matematiky pre I. ročník ZŠ.
ISBN 80-10-00881-8

DIENEROVÁ, Eva
Počítajme hravo 2
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 3. vyd. 79 s. Brož.
Doplnok k učivu matematiky pre 2. ročník ZŠ.
ISBN 80-10-00880-X

Matematika pre 8. ročník ZŠ – 2. časť
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 3. vyd. 159 s. Brož.
Učebnica.
ISBN 80-10-00883-4

MELIŠKOVÁ, Lýdia
Matematika pre 7. ročník špeciálnych ZŠ
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 1. vyd. 64 s. Brož.
Pracovný zošit – 2. časť.
ISBN 80-10-00425-1

Mikrobiológia 2. časť
Nitra, Slovenská poľnohospodárska univerzita 2006. 2. vyd. 147 s. Brož.
Vysokoškolské skriptá.
ISBN 80-8069-683-7

ŠEDIVÝ, Ondrej – ČERETKOVÁ, Soňa – MALPEROVÁ, Mária
Matematika pre 5. ročník ZŠ
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 5. vyd. 112 s. Brož.
Učebnica.
ISBN 80-10-00882-6

ŠIROKOVÁ, Jana
Chémia
Bratislava, Vydavateľstvo PROXIMA PRESS 2005. 1. vyd. 328 s. Brož.
Učebnica.
ISBN 80-85454-71-8

TRAUBNER, Pavel
Podklady na prijímacie skúšky z biológie
Bratislava, Vydavateľstvo ELÁN 2006. 2. vyd. 314 s. Brož.
Príručka pre študentov.
ISBN 80-85331-45-4

TRAUBNER, Pavel
Podklady na prijímacie skúšky z chémie
Bratislava, Vydavateľstvo ELÁN 2006. 2. vyd. 343 s. Brož.
Praktická príručka.
ISBN 80-85331-46-2

6 APLIKOVANÉ VEDY
60 Teória a dejiny aplikovaných vied. Všeobecnosti

DARWIN, Charles
Pôvod druhov. Z angl. orig. prel. R. Cedzo
Bratislava, Kalligram 2006. 1. vyd. 542 s. Viaz.
Najprevratnejšia vedecká práca (1859), ktorá vyvolala polemiky okolo myšlienky evolúcie.
ISBN 80-7149-745-2

61 Medicína

JURKOVIČOVÁ, Jana
Vieme zdravo žiť?
Bratislava, Univerzita Komenského, vydavateľstvo 2005. 1. vyd. 165 s. Brož.
Výskyt rizikových faktorov kardiovaskulárnych chorôb v slovenskej populácii a možnosti prevencie.
ISBN 80-223-2132-X

Návrh koncepcie racionálneho rozvoja systému zdravotníctva. Zost. P. Paška a M. Kamenský
Bratislava, ASA 2006. 1. vyd. preruš. čísl. Brož.
Reakcia na súčasný stav systému zdravotníctva a jeho reformy z r. 2002 – 2006.
ISBN 80-969491-9-5

62 Psychológia. Psychiatria. Psychoanalýza. Sexualita

BLACK, Robert Alan
Zlomené pastelky. Z angl. orig. prel. Vladimíra Čavojová
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 179 s. Edícia Pegas. Viaz.
Psychologická monografia o tvorivosti a jej uplatňovaní v práci a živote.
ISBN 80-551-1150-2

Adresár vydavateľstiev uvádzaných v rubrike Knihy v predaji

AKTUELL, Vazovova 15, 811 07 Bratislava, tel. 02/5542 4371, fax 02/5542 4371

Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT, Jelenia 6, 811 05 Bratislava 1, tel. 02/5262 3751, fax 02/5262 3751, e-mail: marencin@nextra.sk

ARTIS OMNIS, Kysucká cesta 9, 010,01 Žilina, tel. 041/5002036 , fax 041/5002037 , e-mail: ao@artisomnis.sk

AT PUBLISHING, Rovniankova 5, 821 05 Bratislava, tel. 02/6382 1763, fax 02/6382 1763

Columbus, Špitálska 37, 814 99 Bratislava

Crocus, Ul. J. Simora 5, 940 28 Nové Zámky, tel. 035/6400 768, fax 035/6400 769

Divadelný ústav, Jakubovo nám. 12, 813 57 Bratislava, tel. 02/5293 1513, fax 02/5293 1513, e-mail: du@du.savba.sk

Don Bosco, Miletičova 7, 821 08 Bratislava, tel. 02/5023 1321, fax 02/5023 1144, e-mail: vdb@donbosco.sk

Eko konzult, P. O. Box 61, 851 07 Bratislava, tel. 02/6224 0792

Epos, Gessayova 3, 851 03 Bratislava, tel. 02/6241 2357, 6383 4851, 044/4321 016 (Ružomberok), fax 02/6241 2357, e-mail: epos@epos.sk

Formát, Moyzesova 15, 902 01 Pezinok, tel. 02/4552 2590, fax 02/4552 2590

Ikar, Kukuričná 13, 831 03 Bratislava 3, tel. 02/ 49 104 307-308, fax 02/ 49 104 350, e-mail: ikar@ikar.sk

Inštitút pre verejné otázky, Baštová 5, 811 03 Bratislava, tel. 02/54434030, 54434031, fax 02/5443 4041, e-mail: ipa@ivo.sk

IURA EDITION, Oravská 17, 821 09 Bratislava, tel. 02/ 53 41 87 89 – 92, fax 02/ 53 41 77 83, e-mail: office@iura.sk

Kalligram, Staromestská 6, 813 36 Bratislava, tel. 02/5441 5028, fax 02/5441 1801, e-mail: szig@kalligram.sk

Knižné centrum, Predmestská 51, 010 01 Žilina, tel. 041/7232 610, fax 041/7234 106

KYSUCKÁ GALÉRIA, Hlinkova 2, Mestský dom 022 01 Čadca, tel. 041/4332 166, fax 041/4332 166

LESMEDIUM - JÁN FILLO, Mierová 18, 821 05 Bratislava, tel. 02/4342 7792, e-mail: lesmedium@nextra.sk

LUNA, Saratovská 4, 841 02 Bratislava, tel. 02/6428 3134

MAGMA, 023 12 Svrčinovec 860, tel. 0824/27 040

MilaniuM, Jánošíková 714, 900 42 Dunajská Lužná, e-mail: milanium@pobox.sk

Ministerstvo životného prostredia SR, Nám. Ľ. Štúra 1, 811 02 Bratislava, tel. 02/5956 1111

Misijná spoločnosť evanjelia Ježiša Krista, Púpavova 4, 841 04 Bratislava, tel. 02/6542 4319, fax 02/6542 4319

Múzeum židovskej kultúry - SNM, Vajanského nábrežie 2, 814 36 Bratislava

Porta libri, Liptovská 10, 821 09 Bratislava, tel. 02/5341 6861, fax 02/5341 6288, e-mail: porta@citygate.sk

Prešovská univerzita, Nám. Legionárov 3, 080 01 Prešov, tel. 051/7733 106

Príroda, Koceľova 17, 821 08 Bratislava 2, tel. 02/5556 6176, 0908 757 160, fax 02/5542 5160, e-mail: priroda@priroda.sk

RECO-YAK, Hurbanova 1379, 905 01 Senica

REGENT, Štefánikova 19, 811 05 Bratislava, tel. 02/5249 1998, fax 02/5249 1998

SLOVART PRINT, Pekná cesta 6, 834 03 Bratislava, tel. 02/281 035, fax 281 022

Slovenská národná galéria, Riečna 1, 815 13 Bratislava, tel. 02/5443 1793, e-mail: info@sng.sk

Slovenská poľnohospodárska univerzita, A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, tel. 037/6508 111

Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Školská 4, 013 01 Liptovský Mikuláš, tel. 044/5523 490, 5522 061, fax 044/5514 381, e-mail: smopaj@smopaj.sk

Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, Sasinkova 5, 815 19 Bratislava, tel. 02/5556 4293, fax 02/5542 5714, e-mail: market@mlade-leta.sk

Slovenský spisovateľ, Andreja Plávku 12, 813 67 Bratislava, tel. 02/5249 9790, fax 02/5249 9736, e-mail: slovspis@slovspis.sk

SNM - Archeologické múzeum, Žižkova 12, P.O.BOX 13 , 810 06 Bratislava, tel. 02/5290 7231, fax 02/5441 6034, e-mail: archeolog@snm.sk

Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 830 00 Bratislava, tel. 02/4425 5853

Univerzita Komenského, vydavateľstvo, Šafárikovo nám. 6, 818 06 Bratislava, tel. 02/5924 4111, 5293 1830

Úrad priemyselného vlastníctva SR, Švermova 43, 974 05 Banská Bystrica, tel. 048/4300 251, fax 048/4132 563

Vydavateľstvo ELÁN, Kalinčiakova 1, 821 08 Bratislava, tel. 02/5542 1248

Vydavateľstvo Michala Vaška, Nám. Kráľovnej pokoja 3, 080 01 Prešov, tel. 051/ 7711407, 7742763, fax 051/7711 407, e-mail: vmv@vmv.sk

Vydavateľstvo PROXIMA PRESS, Kolískova 4, 841 05 Bratislava, tel. 02/6531 1544

Vydavateľstvo Slovart, Poštový priečinok 70, Bojnická 10, 830 00 Bratislava 3, tel. 02/4920 1800, fax 02/4920 1899, e-mail: pobox@slovart.sk

Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, Laurinská 2, 814 99 Bratislava, tel. 02/5443 2671, fax 02/5443 2671, e-mail: vsss@stonline.sk

HANH, Tchich Nhat
Odvaha prinášať mier. Z angl. orig. prel. Tatiana Bužeková
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 206 s. Viaz.
Psychologicko-náboženská publikácia zenového budhistu s množstvom praktických návodov ako v bežnom živote získať sebakontrolu a mier.
ISBN 80-551-0999-0

631 Lesníctvo. Poľnohospodárstvo. Poľovníctvo. Rybárstvo. Domáce zvieratá

CAGÁŇ, Ľudovít – TÓTH, Peter
Metodika ochrany proti parazitickým burinám z rodu kukučina v agroekosystéme Slovenska
Nitra, Slovenská poľnohospodárska univerzita 2006. 1. vyd. 72 s. Brož.
Metodika syntetizuje poznatky, ktoré môžu pomôcť pri regulácii burín rodu kukučina.
ISBN 80-8069-638-1
Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve v Slovenskej republike 2005 (stav za rok 2004)
Nové Zámky, Crocus 2005. 1. vyd. 194 s. Brož. Zelená správa.
ISBN 80-88992-80-X
Zoznam a rozsah použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov
Bratislava, AT PUBLISHING 2006. 1. vyd. 196 s. Brož.
Príručka.
ISBN 80-88954-30-4

69 Technológia. Priemysel. Stavebníctvo

ŽIDEK, Ladislav
Vykurovanie drevnými peletami
Kysucký Lieskovec, Biomasa 2006. 1. vyd. 133 s. Viaz.
Plánovanie, inštalácia, vykurovanie a trh s peletami.
ISBN 80-969465-8-7

7 UMENIE. ŠPORT. VOĽNÝ ČAS
73 Maliarstvo. Grafika

Model sveta
Bratislava, Slovenská národná galéria 2005. 1. vyd. 52 s. Brož.
Katalóg k výstave.
ISBN 80-8059-106-7
Pavol Muška – výber z tvorby II
Čadca, MAGMA, KYSUCKÁ GALÉRIA 2005. 1. vyd. 93 s. Brož.
Katalóg z autorskej tvorby autora.
ISBN 80-85138-12-3

74 Sochárstvo. Figuratívne umenie

MALIŇÁK, Karol
Miroslav Ksandr
Senica, RECO-YAK 2005. 1. vyd. 175 s. Viaz.
Monografia o tvorbe sochára M. Ksandra.
ISBN 80-969397-0-X

791 Učebnice

ONDREJKOVIČ, Augustín
Odborné kreslenie pre 1., 2., 3., ročník SOU-stolár
Bratislava, Vydavateľstvo PROXIMA PRESS 2005. 1. vyd. 285 s. Brož.
Učebnica pre SOU.
ISBN 80-85454-85-8

8 LITERATÚRA. BELETRIA
81 Poézia

GRUPAČ, Marián
Noblesa
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2005. 1. vyd. 68 s. Edícia Dielňa Autorov Literatúry. Viaz.
Štvrtá básnická zbierka básnika a prozaika (nar. 1973).
ISBN 80-8061-215-3
LEIKERT, Jozef
Pominuteľnosť. Predslov Dalimír Hajko. Doslov Peter Liba. Ilust. Karol Felix
Bratislava, LUNA 2005. 1. vyd. 95 s. Viaz.
Básnický cyklus enigmatických veršov básnika a spisovateľa literatúry faktu (nar. 1955).
ISBN 80-967848-9-7
PROKEŠOVÁ, Viera
Ihla. Doslov Dana Kršáková
Dunajská Lužná, MilaniuM 2005. 1. vyd. 136 s. Brož.
Kompletné básnické dielo spisovateľky a prekladateľky (nar. 1957) spolu s cyklom ešte knižne nepublikovaných básní.
ISBN 80-89178-13-8
STANISLAV, Pavol
Zlomky ticha / Les fragments du silence. Doslov Pavol Janík
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2006. 1. vyd. 69 s. Edícia Poézia. Brož.
Dvojjazyčná (slovenčina – francúzština) zbierka básnika staršej generácie (nar. 1943).
ISBN 80-8061-237-4
URBAN, Pavel
Vínny duet
Žilina, ARTIS OMNIS 2006. 1. vyd. 75 s. Viaz.
Druhá básnická zbierka autora mladej generácie (nar. 1973).
ISBN 80-968845-4-9

83 Román. Novely. Poviedky

BUJDA, Jurij
Pruská nevesta. Z rus. orig. prel. J. Marušiak
Bratislava, Kalligram 2006. 1. vyd. 407 s. Viaz.
Poviedky, ktoré spája miesto deja Znamensk, sú kronikou mestečka. Podmanivé čaro poviedok prispelo k nominácii knihy na Bookerovu cenu.
ISBN 80-7149-831-9
CÍGER, Ján
Výbuch
Žilina, Knižné centrum 2006. 1. vyd. 74 s. Viaz.
Zbierka poviedok autora strednej generácie (nar. 1960).
ISBN 80-8064-256-7
COOK, Robin
Osudný gén. Z angl. orig. prel. Henrich Chládek
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 358 s. Viaz.
Románový thriller z lekárskeho prostredia o génovej manipulácii.
ISBN 80-551-1195-2
FERKO, Tibor
Lásky hra osudná
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2005. 1. vyd. 144 s. Brož.
Tretia kniha príbehov z prostredia Tatier s filozofickým podtextom od spisovateľa, novinára a dramaturga (nar. 1932).
ISBN 80-8061-212-9
FILAN, Boris
Wewerka
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2006. 1. vyd. 204 s. Viaz.
Príbeh dievčaťa, ktoré priskoro začne žiť podľa svojich predstáv, od známeho spisovateľa a textára.
ISBN 80-8085-118-2
FRANCIS, Dick
V ráme. Z angl. orig. prel. Viktor Krupa
Bratislava, Slovenský spisovateľ 2006. 2. vyd. 176 s. Edícia Zelená knižnica. Viaz.
Detektívny príbeh o zločineckej organizácii, ktorá obchoduje s falzifikátmi umeleckých obrazov.
ISBN 80-220-1344-7
GASHIOVÁ, Hanife
Ty si moja bolesť. Z nem. orig. prel. Dana Kurčáková
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 231 s. Viaz.
Román s autobiografickými prvkami, v ktorom autorka rozpráva o smrti svojej dcéry, ktorú zavraždil jej otec a autorkin manžel.
ISBN 80-551-1108-1
HLUŠÍKOVÁ, Marta
Záhrady
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2005. 1. vyd. 63 s. Edícia Próza. Brož.
Zbierka poviedok a čŕt autorky (nar. 1952).
ISBN 80-8061-214-5
KNOTH, Ľubomír
Poľovnícke príbehy spod Čechrenice (1. diel)
Ružomberok, Epos 2005. 1. vyd. 203 s. Edícia Beletria. Viaz.
Príbehy spojené s poľovačkou, zverou a ochranou prírody.
ISBN 80-89191-40-1
KOČAN, Mikuláš
Diabol
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2005. 1. vyd. 143 s. Viaz.
Próza autora nar. 1946 opisuje dedinské spoločenstvo s jeho starosťami, radosťami a tajomstvami. Prepletenec vzťahov a udalostí je dynamickým obrazom ľudských nádejí, zlyhaní a hľadaní si svojho miesta pod slnkom.
ISBN 80-8061-216-1
KOSTOVOVÁ, Elizabeth
Historička. Z angl. orig. prel. Róbert Hrebíček
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 581 s. Viaz.
Mysteriózny román o hľadaní koreňov zla.
ISBN 80-551-1207-X
KUCHAR, B.
Od hôr zavialo chladom
Bratislava, Vl. nákl. 2006. 1. vyd. 187 s. Brož. Poviedky.
ISBN nemá
LINDSEYOVÁ, Johanna
Až naveky. Z angl. orig. prel. Otakar Kořínek
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 247 s. Viaz.
Ľúbostný román s dobrodružnými a fantazijnými prvkami, v ktorom sa profesorka Whitová stretáva s vikinským bojovníkom Thornom a zažívajú spoločnú lásku.
ISBN 80-551-1211-8
MRÁZ, Igor
Horár Sever. Poľovnícke poviedky z Liptova. 12. diel. Ilust. Bohumil Schovanec
Ružomberok, Epos 2006. 1. vyd. 282 s. Edícia Beletria. Viaz.
Príbehy z poľovníckeho života.
ISBN 80-89191-43-6
NAGYOVÁ-DŽERENGOVÁ, Petra
Za to mi zaplatíš!
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 200 s. Viaz.
Druhý román úspešnej autorky (nar. 1972) o rodinných vzťahoch.
ISBN 80-551-1274-6
ROYOVÁ, Kristína
Staniša
Bratislava, Misijná spoločnosť evanjelia Ježiša Krista 2006. 1. vyd. 213 s. Brož.
Román, ktorým autorka predbehla svoju dobu o dve generácie a otázku démonizmu prezentuje v súlade so súčasným biblickým chápaním.
ISBN 80-88891-88-4
ROYOVÁ, Kristína
Stratení. Ako zbohatnúť
Bratislava, Misijná spoločnosť evanjelia Ježiša Krista 2006. 1. vyd. 149 s. Brož.
Výber z literárnej tvorby.
ISBN 80-88891-86-8
ROYOVÁ, Kristína
Šťastie – Navrátený raj
Bratislava, Misijná spoločnosť evanjelia Ježiša Krista 2006. 1. vyd. 215 s. Brož.
Výber z literárnej tvorby.
ISBN 80-88891-85-X
SMALLOVÁ, Bertrice
Navždy tvoja. Z angl. orig. prel. Elena Diamantová
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 414 s. Viaz.
Druhá kniha o Rosamunde Boltonovej (prvá vyšla v Ikare pod názvom Rosamunda) – historicko-dobrodružný román, v ktorom sa dostáva na kráľovský dvor a nájde muža svojich snov.
ISBN 80-551-1022-0
STEEL, Danielle
Nemožné. Z angl. orig. prel. Tamara Chovanová
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 287 s. Viaz.
Vášnivý román zo súčasnosti od jednej z najobľúbenejších spisovateliek sveta, v ktorom slušná manželka a majiteľka galérie zažíva ľúbostný vzťah s extravagantným umelcom.
ISBN 80-551-1204-5
VARKONDA, Štefan
Pripovidki z Ložina
Bratislava, LESMEDIUM – JÁN FILLO 2006. 1. vyd. 133 s. Viaz.
Poviedky z Ložína stvárňujúce rôzne životné situácie.
ISBN 80-85599-36-8

84 Eseje. Prednášky. Iné písomné formy

ROBINSON, Richard
Prečo padne chlieb vždy maslovou stranou nadol? Z angl. orig. prel. Jana Kantorová-Báliková
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 245 s. Viaz.
Vtipná a pestrá publikácia, v ktorej autor paroduje výsledky vedy na základe Murphyho zákonov.
ISBN 80-551-1119-7

841 Literatúra faktu

MORAVČÍK, Leopold
Lži, ktoré menili svet
Bratislava, REGENT 2005. 1. vyd. 346 s. Viaz.
Kniha písaná popularizujúcim štýlom o dejinných zvratoch, ktoré neboli motivované len pozitívnymi hodnotami, ale aj klamstvom a podvodmi.
ISBN 80-88904-42-0
SVOBODA, Juraj
Dali nám viac, ako (sme) si mysleli II
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2006. 1. vyd. 103 s. Brož.
Druhý diel portrétov, biografických medailónov a spomienok popredného režiséra na herecké a divadelné osobnosti Slovenska (nar. 1933).
ISBN 80-8061-222-6

86 Literatúra pre deti a mládež

BREZINA, Thomas
Kto rozlúšti Leonardov kód? Z nem. orig. prel. Helena Galanová
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 111 s. Brož.
Virtuálna prehliadka múzea dobrodružstiev zostavená z tajomstiev génia da Vinciho s ilustráciami a reprodukciami jeho najslávnejších diel určená deťom od 10 rokov.
ISBN 80-551-1275-4
CABOTOVÁ, Meg
Princezná na večierku. Z angl. orig. prel. Tamara Chovanová
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 248 s. Viaz.
Ďalšie pokračovanie veselých príbehov princeznej Mie o usporadúvaní večierka pre dospievajúce dievčatá.
ISBN 80-551-1196-0
COLFER, Eoin
Artemis Fowl – Opalin podvod. Z angl. orig. prel. Hviezdoslav Herman
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 303 s. Viaz.
Dobrodružno-fantazijný román o chlapcovi Artemisovi a jeho nepriateľke Opal, ktorá utečie z väzenia a chystá sa Artemisovi pomstiť.
ISBN 80-551-1155-3
COOPER, James F.
Stopár. Z angl. orig. prel. Martin Krankus
Ružomberok, Epos 2005. 1. vyd. 272 s. Edícia Beletria. Viaz.
Dobrodružný román pre mládež aj dospelých o lovcovi Nattovi Bumppovi a jeho boji proti násiliu a bezpráviu od svetoznámeho autora (1789-1851).
ISBN 80-89191-42-8
GALLO, Igor
Rozprávočky z kolibôčky. Ilust. Martin Kellenberger
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2005. 1. vyd. 62 s. Viaz.
Súbor dvanástich rozprávok z Horehronia.
ISBN 80-8061-207-2
CHOVAN, Milan Igor
Ružový grúň. Dolnoliptovské bájky, povesti a povedačky. Ilust. Michaela Nováková, Júlia Leštinská
Ružomberok, Epos 2005. 1. vyd. 180 s. Edícia Beletria. Viaz.
Historické, fiktívne a rozprávkové príbehy z Liptova.
ISBN 80-89191-41-X
MAY, Karol
Knieža bledých tvárí I. Z nem. orig. prel. Milan Krankus
Ružomberok, Epos 2005. 1. vyd. 303 s. Edícia Beletria. Viaz.
Tretia časť dobrodružnej pentalógie (prvý diel: Derviš, druhý: Kráľovná púšte) o divokom západe.
ISBN 80-89191-38-X
MONTGOMERYOVÁ, Lucy Maud
Annina dcéra Rilla. Z angl. orig. prel. Vladimíra Bukerová
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 2. vyd. 239 s. Viaz.
Pôvabné príbehy pre dospievajúce dievčatá, v ktorom sa naplno prejavujú povahové črty Anny v jej dcére Rille.
ISBN 80-10-00909-1
ŠIMULČÍKOVÁ, Jana
Kukučie mláďa
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 1. vyd. 144 s. Edícia Čajka. Viaz.
Román pre dievčatá od 13 rokov o Tíne, ktorá má tajomnú minulosť.
ISBN 80-10-00812-5
Traja pátrači – Záhada hotelového prízraku. Z nem. orig. prel. Marta Ličková
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 1. vyd. 122 s. Viaz.
Detektívny príbeh pre mládež, v ktorom traja pátrači odhaľujú záhadu hotela, v ktorom sa dejú nevysvetliteľné veci.
ISBN 80-10-00862-1
TURAN, Ján
Taška Janka Hraška. Ilust. Viera Kardelisová
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2006. 1. vyd. 78 s. Viaz.
Zbierka krátkych príbehov a básní pre deti od 6 rokov.
ISBN 80-10-00885-0

87 Humor. Satira. Kreslený humor

BILY, Jozef
Inobranie. Aforizmy na iný spôsob
Žilina, Knižné centrum 2006. 1. vyd. 70 s. Viaz.
Zbierka aforizmov a vtipných výrokov od autora strednej generácie (nar. 1946).
ISBN 80-8064-252-4

9 GEOGRAFIA. BIOGRAFIE. DEJINY
92 Biografie. Rodokmene

KERÉNYI, Ferenc
Madách Imre (1823 – 1864)
Bratislava, Kalligram 2006. 1. vyd. 267 s. Viaz.
Monografia o živote a diele I. Madácha.
ISBN 80-7149-827-0
KRÉNOVÁ, Ľubica
Milan Kňažko. Hráč. Z čes. orig. prel. Ľubica Krénová. Predslov Milan Kňažko
Bratislava, Ikar – Divadelný ústav 2006. 1. vyd. 199 s. Edícia Osobnosti. Viaz.
Monografia o životných, hereckých a politických osudoch Milana Kňažka spolu s fotografiami.
ISBN 80-551-1273-8
NANDRÁSKÝ, Karol
László Remete, človek ktorý prekračoval hranice
Bratislava, Múzeum židovskej kultúry – SNM 2006. 1. vyd. 111 s. Viaz.
Biografia katechéta L. Remetého, ktorý zahynul vo vápenke v Nemeckej r. 1945.
ISBN 80-8060-185-2
WEISSENSTEINER, Friedrich
Synovia Márie Terézie. Z nem. orig. prel. Mária Vilikovská
Bratislava, Ikar 2006. 1. vyd. 203 s. Edícia Historické biografie. Viaz.
Biografické portréty piatich synov uhorskej panovníčky.
ISBN 80-551-1210-X

98 Dejiny Bratislavy

ORTVAY, Tivadar
Ulice a námestia Bratislavy. Staré Mesto (Altstadt – Óváros). Z maď. orig. prel. Magda Takáčová
Bratislava, Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT 2006. 1. vyd. 214 s. Viaz.
Ďalšia historická publikácia o Bratislave, ktorá pôvodne vyšla pred sto rokmi s dobovou fotodokumentáciou.
ISBN 80-89218-12-1

991 Archeológia

DRENKO, Zoltán
Dva zaniknuté kostoly vo Svodíne. (Archeologický výskum)
Bratislava, SNM – Archeologické múzeum 2005. 1. vyd. 71 s. Brož.
Výsledky výskumu z r. 1995 – 2000 v obci Svodín.
ISBN 80-969389-2-4

992 Historické dokumenty. Archívy. Múzeá

MALEČKOVÁ, Katarína
Palné zbrane
Bojnice, SNM – Múzeum Bojnice 2005. 1. vyd. 127 s. Brož.
Katalóg zo zbierkových fondov múzea.
ISBN 80-8060-177-1
Medzinárodná konferencia prírodovedných pracovníkov múzeí a pracovníkov múzeí v prírode
Liptovský Mikuláš, Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva 2006. 1. vyd. 80 s. Brož.
Zborník referátov z konferencie (Liptovský Mikuláš 24. – 26. 5. 2005).
ISBN 80-88924-40-5
Úloha múzeí v oblasti ochrany prírody a životného prostredia. Zost. D. Šubová
Liptovský Mikuláš, Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva 2005. 1. vyd. 96 s. Brož.
Zborník z medzinárodnej konferencie.
ISBN 80-88924-46-4

993 Rozličné fakty. Aktuality

KLEIN, Aaron J.
Protiúder. Mníchov. Z angl. orig. prel. Jozef Kot
Bratislava, Slovenský spisovateľ 2006. 1. vyd. 207 s. Viaz.
Faktografické rozprávanie o masakre na mníchovskej olympiáde v roku 1972 a o izraelskej odvete, do ktorej boli zapojené tajné služby a agenti Mossadu.
ISBN 80-220-1370-6
Naše bábätko. Z maď. orig. prel. Z. Wolfová
Bratislava, SLOVART PRINT 2006. 1. vyd. 48 s. Viaz.
Denník pre bábätko.
ISBN 80-969369-8-0
PETERSEN, William J.
Prekvapujúce manželstvá. Zo slov. orig. prel. V. Gregorcová
Bratislava, Porta libri 2006. 1. vyd. 311 s. Viaz.
18 skutočných príbehov o šťastných i menej šťastných manželstvách známych osobností cirkevných dejín.
ISBN 80-89067-35-2
Výročná správa 2005
Banská Bystrica, Úrad priemyselného vlastníctva SR 2006. 1. vyd. 45 s. Brož.
Prehľad činnosti v oblasti priemyslu.
ISBN 80-889994-51-9

ESEJISTA & FUTURISTA

© Martin Kellenberger

Tajomní hrdinovia v záhadných kulisách

Fred Vargas
Uteč rýchlo a ďaleko
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2006
Preklad Eva Melichárková

Keď si Agatha Christie v roku 1926 získala srdcia fanúšikov detektívnych príbehov svojím prvým bestsellerom ***Vražda Rogera Acroyda***, bolo jasné, že je len otázkou času, kedy sa objavia jej pokračovateľky. V súčasnosti už nikto nepochybuje, že detektívny žáner je výsadou len mužských autorov. Vydavateľstvo Slovart prichádza s novým menom v tomto žánri. Francúzska historička, archeologička a spisovateľka Frédérique Audouin-Rouzeau (1957) sa skrýva pod pseudonymom Fred Vargas a vo svojej rodnej krajine je uznávanou autorkou. Ani v románe ***Uteč rýchlo a ďaleko*** autorka nezaprie svoju záľubu v stredoveku, jeho názov je alúziou na vtedajšie varovania pred morovou nákazou.

Na začiatku príbehu nás zoznámi so skrachovaným námorníkom Jossom Le Guernom, ktorý sa už sedem rokov na radu svojho mŕtveho deda živí zvláštnym povolaním – robí „vyvolávača". Do špeciálnych schránok zbiera tie najrôznejšie odkazy, a potom ich trikrát denne číta pred svojím obecenstvom. K oznamom typu „Kúpim", „Predám", „Láska" alebo „Zo zlosti" pridáva podivuhodné odkazy, citáty zo stredovekých textov z obdobia morovej epidémie. Nie je náhoda, že súčasne sa na dverách parížskych domov začnú zjavovať obrátené štvorky, ktoré mali v období stredovekej epidémie chrániť domy pred nákazou. Keď nájdu prvú mŕtvolu, na prvý pohľad obeť moru, komisár parížskej polície Adamsberg si pospája súvislosti a vytvorí obraz zločinca, rozhodnutého nielen vraždiť bez akéhokoľvek systému, ale aj terorizovať nevinných obyvateľov. S mladým špecialistom na stredovek Marcom Vandooslerom sledujú jeho stopy. Výber obetí vôbec nie je náhodný, s temným príbehom z minulosti odhalia aj páchateľa rafinovaného zločinu.

Fred Vargas nenecháva nič na náhodu. Adamsberg je svojská postava nekonformného policajta, s vervou sa venuje svojej práci, ktorá mu takmer zničí súkromný život. Je to tragikomická postava, komicky pôsobia asi len jeho pokusy zapamätať si mená podriadených. Jeho oddaným spoločníkom pri pátraní a priateľom v súkromnom živote je jeho protipól Danglard, sympatický otec piatich detí a príležitostný alkoholik. Marc Vandoosler je, naopak, mladý vedec pracujúci cez deň ako „práčka a žehlička" a v noci ako zapálený špecialista na stredovek. Mimochodom, všetci traja sú hlavnými postavami aj ďalších autorkiných príbehoch. Pútavý dej si nevyžaduje násilné udržiavanie čitateľovej pozornosti, z jeho dynamiky neuberajú ani opisy atmosféry a prostredia moderného Paríža, často z pohľadu prišelcov a outsiderov. Každá postava príbehu nesie so sebou hriechy minulosti, tie autorka odkrýva až na kosť, ale ľudsky, chápavo a najmä presvedčivo a čítavo.

Fred Vargas teda nie je muž a ***Uteč rýchlo a ďaleko*** vôbec nie je zlá detektívka, preto môžeme dúfať, že s „prvou dámou" francúzskej detektívky sa budeme stretávať na pultoch našich kníhkupectiev aj naďalej.

Michaela Geisbacherová

Michelle Paverová
Brat Vlk
(Kronika temného dávnoveku)
Nitra, Enigma 2005
Preklad Eva Preložníková

Mnohí z nás v detstve so zatajeným dychom hltali napínavé príbehy Karla Maya, Jula Verna alebo Rudyarda Kiplinga. Práve vďaka nim sa našimi hrdinami a idolmi stali Old Shatterhand, kapitán Nemo alebo Maugli. V súčasnosti je už ponuka titulov pre deti a mládež oveľa bohatšia, mnoho knižných titulov získalo úspech aj vďaka filmovému spracovaniu.

Jednou z autoriek, ktorá si v tomto žánri v súčasnosti získava rešpekt a predajnosť jej kníh láme rekordy, je aj Michelle Paverová. Kniha ***Brat Vlk*** je prvou časťou série *Kronika temného dávnoveku*. Knihy tvoria samostatné príbehy, no majú spoločného hrdinu, 12-ročného chlapca Toraka a jeho najlepšieho priateľa Vlka. Obaja sú nútení postaviť sa proti „požieračom duší", siedmim čarodejniciam a mágom z rôznych klanov, ktorí sa snažia získať moc nad všetkým živým.

Dej prvej časti série začína tragickou smrťou Torakovho otca, zabije ho Medveď – démon stvorený jedným z „požieračov duší". Otec pred smrťou prinúti Toraka zložiť prísahu, že nájde Horu Ducha Svetla a porazí s jej pomocou Medveďa, ktorý neľútostne ničí všetko živé navôkol. Torak sa spolu s nájdeným osiroteným vlčaťom vydáva na neľahkú cestu. Počas putovania sa stretáva s Havraním klanom a musí bojovať s pomocou ľsti a odvahy o holý život. Súčasne sa zoznámi s mladou čarodejnicou Renn, ktorá mu pomáha splniť jeho neľahkú úlohu. Vďaka dávnemu proroctvu postupne rozpletá pavučinu tajomstva. Práve on a Vlk v ňom zohrávajú kľúčovú úlohu.

Každá kapitola prináša nové dobrodružstvá. Torak bojuje so zvieratami, prírodnými živlami, ale aj s ľuďmi. Opisy života a zvykov našich predkov spred 6 000 rokov svedčia o tom, že autorka venovala ich výskumu množstvo času, dokonca kvôli nim navštívila najodľahlejšie kúty našej planéty. Jej hlboký vzťah k prírode cítiť z každej vety. Novým atraktívnym prvkom je občasný pohľad na udalosti očami zvieraťa, Torakovho priateľa Vlka.

Nedá sa nepovšimnúť určitá paralela príbehu s ***Pánom Prsteňov*** J. R. R. Tolkiena. Spočíva vo výstavbe hlavnej dejovej línie a čiastočne v tematike (hľadanie magických predmetov, boj proti démonom zla, fiktívna krajina ovládaná klanmi). Nielen to predurčuje ***Brata Vlka*** k úspechu medzi všetkými generáciami čitateľov. Určite je to dielo, ktoré vracia deti a mládež opäť k čítaniu, tak ako sa to nedávno podarilo Harry Potterovi.

Vydavateľstvo Enigma dostáva „jedničku s hviezdičkou" nielen za krásne grafické spracovanie knihy, ale aj za aktuálny výber a flexibilný preklad titulu. Všetci milovníci príbehu *Kroniky temného dávnoveku* sa môžu vďaka Enigme tešiť tento rok aj na druhé pokračovanie (jeho názov v origináli je *Spirit Walker*).

–mgb–

Lian Hearnová
Jas mesiaca
(3. príbeh klanu Otoriovcov)
Bratislava, Ikar 2006
Preklad Tamara Chovanová

Príbeh mladého Takea Otoriho na ceste k zjednoteniu troch krajín vrcholí. Takeo bojuje s ľudožravým obrom a musí sa vyrovnať aj so stratou svojej milovanej, aby napokon… Pointu si však vychutnajte sami. Aj v záverečnej časti trilógie sa k nám napätie vlieva cez citlivo zobrazené priehrady rituálov. Fiktívna krajina, ktorá je vlastne Japonsko, ozvláštnené prítomnosťou Kmeňa ovládajúceho magické praktiky, ako sú neviditeľnosť, schopnosť rozčleniť sa na viac osôb, zázračne citlivý sluch, má svoje pravidlá. Nepustia a určujú deju knižky zvláštny rytmus osudového predurčenia, udalosti tým začnú naberať obrátky. Hearnová v tejto knižke preukázala majstrovstvo práce s historickým, respektíve pseudohistorickým pozadím. Obyčaje a detaily zo života netvoria kulisu, ale priamo zasahujú do deja, prípadne ovplyvňujú konanie postáv. Hneď v úvode príbehu autorka buduje napätie z konfliktu, ktorý vzniká z neochoty oddielu prejsť po moste vydedencov. Protagonisti príbehu sa správajú *inak* – čo miestami sťažuje zrozumiteľnosť textu, ale na druhej strane umocňuje čitateľovo presvedčenie, že má do činenia s cudzím postavami v cudzom prostredí. Stojí za to spoznávať prostredie, ktoré si zachováva časť tajomstiev. Nadprirodzené javy v ňom celkom samozrejme vrastajú do reality a vzdialenosti často klamú. To, čo sa zdalo blízko, je veľmi ďaleko – a naopak. Zabudnete sa čudovať nad ľudožravým obrom, zato vás prekvapí drobný detail v reakcii dvoranov.

Tretí príbeh klanu Otoriovcov nás teda nenápadne učí, že skutočné vzdialenosti a bariéry si nosíme každý vo svojom vnútri – a cesta za obzor známeho nemusí byť len duchamorným putovaním hŕstky postáv cez nehybné pestrofarebné kulisy.

Miloš Ferko

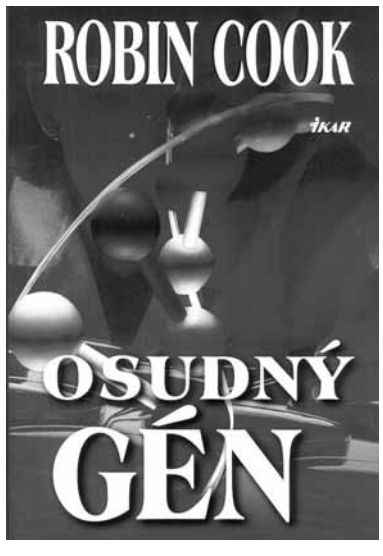

Robin Cook čerpá námety pre svoje trilery z medicínskeho prostredia, ktoré dôverne pozná, pretože pôvodným povolaním je lekár. Jeho romány ***Šok***, ***Záchvat*** či ***Infekcia*** si našli u nás verných čitateľov, ktorí sa určite potešia najnovšiemu titulu ***Osudný gén*** z vydavateľstva Ikar. Pre jedného fanúšika R. Cooka venovalo vydavateľstvo Ikar ***Osudný gén*** do našej súťaže, stačí vystrihnúť kupón a poslať k nám do redakcie do 4. júla.

ZO SVETA KNÍH

Ohrozenie civilizácie podľa F. S.

Herečka Uma Thurmanová kúpila filmové práva na bestseller Franka Schätzinga ***Pomsta oceána*** (Der Schwarm). Eko thriller z roku 2004 dosiahol náklad dva milióny výtlačkov v 18 krajinách, v slovenskom preklade vyšiel vo februári tohto roku vo vydavateľstve Ikar. Autora Franka Schätzinga, ktorý je nielen spisovateľom, ale aj hudobníkom, kuchárom a kreatívnym šéfom reklamnej agentúry, preslávil už jeho prvý román ***Tod und Teufel*** (Smrť a diabol), odohrávajúci sa v 13. storočí, ktorým sa takisto presadil v rebríčkoch bestsellerov. Jeho druhú knihu ***Lautlos*** (Nehlučne), politický thriller, označili kritici za *„jagavú momentku končiaceho sa tisícročia"*.

Ako zúročiť vlastný život

Bývalý prezident Bill Clinton po úspešnej autobiografii, z ktorej sa predali milióny výtlačkov, podpísal zmluvu na ďalšiu knihu. Tentoraz sa zameria na verejnú správu a občianske aktivity, chce ňou *„pozdvihnúť duše a dotknúť sa sŕdc Američanov"*. Za takmer 1000-stranový titul ***My life*** (2004) údajne dostal približne 290 miliónov slovenských korún. Druhá kniha by mala vyjsť na prelome rokov 2007/2008 a prinesie v nej svoje skúsenosti zo 6-ročných dobročinných výjazdov, ktoré podnikol po opustení Bieleho domu. B. Clintona inšpirovali príbehy ľudí, s ktorými sa na týchto cestách stretol, chce zdôrazniť myšlienku, že aj obyčajný človek môže prispieť k významným zmenám. Okrem predstaviteľov organizácií, ktoré pomáhali obetiam cunami na juhovýchode Ázie, dostanú miesto v jeho knihe aj lekári ošetrujúci pacientov chorých na AIDS v Afrike a mnohí iní ľudia, ktorí môžu byť príkladom obetavosti a nezištnej pomoci. *„Všetci máme schopnosť robiť veľké veci a touto knihou by som chcel podporiť všetkých, aby sa pripojili k týmto výnimočným ľuďom"*, vyzradil Clinton krédo svojej knihy. **–mgb–**

Odišiel bard lužickosrbskej literatúry

Vedúci kultúrny predstaviteľ najmenšieho slovanského národa, zakladateľ lužickosrbského románu a autor kníh pre deti Jurij Brězan by sa 9. júna dožil 90 rokov (zomrel tento rok v marci). Vo svojej tvorbe sa inšpiroval príbehmi obyčajných ľudí, cez ne sprostredkoval úsilie svojho národa o slobodu a podával tento odkaz mladším generáciám. Z jeho prozaickej tvorby je pozoruhodná trilógia ***Feliks Hanuš***, v slovenčine vyšli jeho filozofický román ***Krabat*** a kniha pre deti ***Starý otec***.

Napísané ostáva

V Amsterdame je do začiatku septembra sprístupnená výstava *Korešpondencia Anny Frankovej*. Kým ako trinásťročná začala písať svoj ***Denník***, ktorý vyšiel v Holandsku prvýkrát roku 1947 a doteraz sa ho predalo 25 miliónov výtlačkov, napísala množstvo listov. Dom Anny Frankovej a Historické múzeum v Amsterdame z nich pripravili výstavu. Vystavené listy, adresované rodine alebo priateľke Jacqueline van Maarsen, dokazujú bojazlivú povahu nezávislého a dospelého dieťaťa, ktoré sa chce stať spisovateľkou. Svojmu otcovi napísala: *„Nepokladaj ma za nejakú štrnásťročnú, tento smútok ma už nikdy neopustí."* **–báb–**

Najpredávanejšie knihy v Španielsku (jún 2006)

1. G. García MÁRQUEZ: **Memoria de mis putas tristes** (Spomienka na moje smutné pobehlice)
2. Dan BROWN: **El código Da Vinci** (Da Vinciho kód)
3. Dan BROWN: **Ángeles y demonios** (Anjeli a démoni)
4. Miguel de CERVANTES: **Don Quijote de la Mancha**
5. Arturo PÉREZ-REVERTE: **Cabo Trafalgar** (Mys Trafalgar)
6. Lucía ETXEBARRÍA: **Un milagro en equilibrio** (Zázrak v rovnováhe)
7. Carlos Ruiz ZAFÓN: **La sombra del viento** (Tieň vetra)
8. Henning MANKELL: **Cortafuegos** (Firewall)
9. Javier SIERRA: **La cena secreta** (Tajná večera)
10. José Luis CORRAL: **El número de Dios** (Božie číslo)

Najčítanejšie a najpredávanejšie knihy v španielskom jazyku v USA

(podľa prieskumu v 6500 knižniciach, školách, univerzitách, obchodoch a vázniciach), jún 2006):

1. Dan BROWN: **Ángeles y demonios** (Anjeli a démoni)
2. Paulo COELHO: **El zahir** (Záhir)
3. Dan BROWN: **La conspiración** (Sprisahanie)
4. Isabel ALLENDE: **Zorro**
5. Dan BROWN: **El código Da Vinci** (Da Vinciho kód)
6. Gabriel García MÁRQUEZ: **Memoria de mis putas tristes** (Spomienka na moje smutné pobehlice)
7. Tom CLANCY: **Los dientes del tigre** (Zuby tigra)
8. Isabel ALLENDE: **El bosque de los pigmeos** (Pygmejovský les)
8. Miguel de CERVANTES: **Don Quijote de la Mancha**
9. Ken FOLLETT: **En el blanco** (V belobe)
10. Júlia NAVARRO: **Biblia del barro** (Biblia z blata)

KUPÓN **MLADÉ LETÁ** strana 3

KUPÓN **KARMELITÁNSKE NAKLADATEĽSTVO** strana 8

KUPÓN **SLOVENSKÝ SPISOVATEĽ** strana 7

KUPÓN **IKAR** strana 11